JAVA-BODE.

IEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

Aº. 1854. Woensdag 4 Januarij. Nº. 1.

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... ƒ 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* ...... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco.*

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën *met derzelver herhaling* is **ZESTIG DUITEN** voor de **VIJF WOORDEN** behalve het zegel.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

Civiel Departement.

BENOEMD:

t 2 substituut griffier bij den raad van justitie te Batavia, Mr. *Th. H. van Rees*, ambtenaar der 1 klasse, thans op nonactiviteit.

Op het residentiekantoor te Soerabaya.

t 2 kommies, *A. W. J. Wardenaar*, thans 3 kommies aldaar.
t 3 kommies, *J. L. Leukers*, thans klerk ter secretarie van den raad van Nederlandsch Indie.

BEVORDERD:

Bij de mijnen in Nederlandsch Indie.

ıgenieurs der 3 klasse, de aspiranten ingenieurs *S. Schreuder*, *. E. H. Liebert* en *O. F. U. J. Huguenin*.
'tengewoon ingenieur der 3 klasse, de buitengewone aspi- ingenieur *Aquasie Bouchie.*

Advertentien.

'TREK DER OVERLANDMAIL.

e directeur der producten en civiele magazijnen maakt bekend, t het vertrek der stoomschepen, bestemd voor den overvoer der ievenmalen van Batavia, via Muntok en Riouw, naar Singapore, l plaats hebben als:

In de maand Januarij op den 11 en 27 van die maand.
» » » Februarij » » 11 » 26 » » »
» » » Maart » » 12 » 29 » » »
» » » April » » 11 » 27 » » »

Dat de bedoelde stoomschepen de terugreis van Singapore zullen nemen binnen 24 uren na de aankomst aldaar van het van Ceyn verwacht wordende pakketschip der Peninsular and Oriental am Navigation Company, zonder de aankomst af te wachten van t stoomschip van Hongkong.

Dat de brievenpakketten, bestemd om met deze gelegenheid te rden verzonden, zullen gesloten worden bij het postkantoor te eltevreden, en wel:

a. de pakketten voor Europa, Britsch-Indie, China, enz., daags vóór het vertrek der van het stoomschip naar Singapore, des namiddags ten 1 ure.
b. de pakketten voor Banka, Palembang en Riouw, twee dagen voor dat vertrek, op het zelfde uur.

BATAVIA, *December* 1853.

De Directeur voornoemd,
DE VEER.

Debiteuren aan het vendudepartement alhier, over de maand September ll., worden bij deze herinnerd, dat de aanzuivering van hun bet, uiterlijk vóór ultimo dezer ten vendukantore moet geschien, wanneer zij zich tegen geregtelijke vervolgingen wenschen te ijwaren.

BATAVIA, 1 *Jan.* 1854.

Namens het Vendudepartement,
De Secretaris en Boekhouder,
W. L. RAMACK.

BLAAUWE VLAG.

Bij het weder invallen der Westmousson, acht de Resident van atavia het noodig het Publiek bekend te maken, dat het hijschen ener *Blaauwe Vlag* van den uitkijk alhier bij voortduring tot teeen zal verstrekken, dat het haven-kanaal, ten gevolge van zware anding aan het hoofd, niet zonder gevaar in- of uit te varen is; . hetzelfde teeken zal worden herhaald aan den voortop van het reede liggende wachtschip, zoo mede op het paleis te Weltelen... zal bestaa van Schepen worden, in het belang der aan hunne *Opper-Dij*...wde ekwipaadjen, in het bijzonder indachtig genoemd ...e verpligting tot het uitvaardigen van de noodige ...ën aan hunne scheeps-officieren en onderhoorigen, om, zoo de blaauwe vlag waait, geene sloepen van boord naar den of omgekeerd, te zenden; terwijl in het algemeen, een ieder zulks mogt aangaan, wordt aangemaand, om zich deze waarswing ten nutte te maken.

Vertrekkende Personen.

. *C. Houghton en familie.* — *W. van Riesen* — Mevr *Sollei.* — *Logeman en familie.* — *Vilet en familie.* — *H. P. J. sluijs.* — *Schorrer.* — *Hermann Vaupel en familie.*

Advertentiën.

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *A. E. Buys*, ,eb. *Zecha.*

BATAVIA, 30 *December* 1853. (1320)

Heden beviel voorspoedig van eene DOCHTER *M. W. Vijsma*, echtgenoote van

(14) F. C. RADIJS.

BATAVIA, 3 *Januarij* 1854.

Heden overleed ons Kindje *Maria Petronella.*

C. VAN SONSBEEK.
A. M. VAN SONSBEEK, *Beynon.*

BATAVIA, 26 *December* 1853. (1308)

COMMISSIEHUIS MEESTER CORNELIS.

Op de Vendutie van Zaturdag aanstaande zal mede worden verkocht, zonder reserve:

1 Wagen, 3 Span goede Paarden en 5 Karbouwen.

(6)

Commissiehuis Meester Cornelis.

VENDUTIE

Op Zaturdag den 7 Januarij aanstaande, van Bendies, Wagens, Paarden, Huismeubelen en vele andere goederen meer. (5)

De ondergeteekenden zullen op Dingsdag den 24sten Januarij aanstaande, op vendutie verkoopen:

EEN TUIN EN ZAAILAND,

bebouwd met blokken steenen Bijgebouwen met pannen gedekt, een Paddy Lombong van steen en planken, met pannen gedekt, gelegen Pekem'angan (buurt Djatie), blok O, deel 8, No. 67, bij de verponding geregistreerd onder No. 6167.

(1319) A. VAN OMMEREN & Co.

Een jong gehuwd Persoon, sints acht jaren op Suiker-Etablissementen werkzaam geweest, zag zich gaarne als Administrateur op een dusdanig Etablissement geplaatst.

Reflecteerenden gelieven zich te adresseren aan *Lange & Co.* te Batavia. Letter A. (1307)

EEN BOEKBINDER

Wordt verlangd, die in Europa zijn vak grondig geleerd en beoefend heeft, vooral bekwaam in het vergulden en kantoor-boekbinden. Een goed salaris naar bekwaamheid wordt hem toegelegd. Indien zoodanig iemand zich in de gelederen van het leger mogt bevinden, is men bereid, na bekomen ontslag zijn vast verblijf in Indië zoo mogelijk te bevestigen. Reflecterenden adresseren zich aan de boekhandelaren

(13) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.
te *Batavia.*

Van heden af heeft de heer *Johannes Dirk Meijer* de generale procuratie van onze firma.

(2) HAAGER & SCHUURMAN.

BATAVIA, 1 *Januarij* 1854.

De Toko te Bandong

Is steeds ruim voorzien van alle mogelijke soorten van diverse Manufacturen, Dranken, Provisiën, enz., enz., terwijl die goederen welke bij aanvraag niet voorhanden mogten zijn, binnen zeer korten tijd kunnen geleverd worden.

De ondergeteekende zich in de gunst van de Ingezetenen dezer Residentie aanbevelende, belooft eene prompte en civiele bediening.

(1) D. P. KESSLER.

2 *Januarij* 1854.

Ons Contract van Vennootschap op heden geëindigd zijnde, wordt onze firma van af morgen 1 Januarij 1854 veranderd in *G. Suermondt & Co.*

Onze Heer *B. Sanier* treedt als medewerkend lid uit ons huis, en behoudt als commanditair aandeel in hetzelve; daarentegen wordt de Heer *C. T. Suermondt* medewerkend associé, terwijl de Heer *E. Bruyère* de algemeene procuratie behoudt.

Even als vroeger blijven wij gecommanditeerd door den Heer *N Cezard* te Nancy.

(1) B. SANIER, SUERMONDT & Co.

BATAVIA, 31 *December* 1853.

DE JAPANSCHE TOKO

(1310) is den 2 Januarij 1854 geopend.

Ontvangen eene groote partij

Puik, Puike RIJNWIJN à ƒ 20,— per dozijn,

bij

(1309) N. VAN RIET.

VERSCHE TUINZADEN.

in pakjes van 16 diverse soorten, pas aangebragt van de Kaap de Goede Hoop, verkrijgbaar bij

(1318) GEBR. ROSELJE & Co.

ALLE SOORTEN VAN BIER

à ƒ 6,— Rec. het dozijn.

EDAMMER KAAS à ƒ 1,— Rec. het stuk.

Provisien in soorten, voor billijke prijzen, bij

K. DE LOOPER.

(1323) *Groote Rivier.*

Bendie Tuigen met beslag . . ƒ 18,—
Dito Dito zonder beslag - 14,—
Wagen Tuigen met beslag . . - 32,—

bij

K. DE LOOPER,
(1303) op de Groote Rivier.

TE KOOP

Een Handchais te bevragen bij

(10) HONIG & STEVENSON.

BATAVIA, 4 *Januarij* 1854.

TE KOOP
EEN HUIS EN ERF.

Adres bij

(1314) SCHOONHEID Senr.

TE KOOP,

dan wel voor *twee jaren te huur,* het Huis met Tuin te Bidara Tjina, toebehoorende aan den tegenwoordigen bewoner

(1317) H. L. E. CHUN.

TE HUUR

Het Huis in den Gang Patjenongan. naast Mevrouw *van Slooten*, laatst bewoond door den Heer *Terville.*

Adres

(1316) GRONOVIUS.

Theodora.

Vele jaren geleden — twee en twintig jaren van rond — herinner ik mij nog wel welk een gure, ormachtige avond het was, hoe de vochtige sneeuwvlokken tegen de vensters werden gejaagd, en hoe de wind door de bladerlooze takken huilde. Het was voor ons een droevige winter geweest — de eenige droevige zon... nooit gekend had; want het was juist drie weken dat ik dat ongeluk had gekregen, hetwelk mij op mijne ...tbank neerlegde, en slechts weinige dagen vroeger ...d mijn vader mij gezegd, dat ik nooit in staat zou ...n om alleen daarvan op te staan. Het was een zware ...g voor ons allen geweest.

Wij zaten te zamen in de voorkamer dien geheelen ...agen avond, mijn vader, mijne moeder en ik — mijne ...ster Sara was den vorigen dag uit logeren gegaan. ...n wordt spoedig gewoon aan ongelukken en teleurstellingen, als zij maar eenigen tijd geduurd hebben; ...ar in het eerst zijn zij dikwijls moeijelijk te dragen, ... ik geloof dat ik nooit zoo treurig was, als dien avond ... gedachte mij maakte dat ik al mijn leven kreupel ... ziekelijk zou moeten blijven. Ik was nog maar een ...isje — nog geen vijftien jaren, en op dien leeftijd ...n wij zoo vol heldere droomen van de toekomst, en ...n wij met zulk eene vrolijke hoop in de wereld uit, ... zich pas voor ons opent, en reikhalzen wij zoo verlangend naar het gouden licht dat wij in de verte zien. Het was zoo hard dat heldere uitzigt voor altijd te zien sluiten, al de hoop, die het leven zoo schoon voor mij gemaakt had, in een oogenblik te zien vernietigen.

In het eerst had ik de bewustheid van dat alles zeer kalm en stil gedragen; het was nu eerst dat ik werkelijk meende te weten en te voelen wat ik verloor. Maar Goddank, mijn leven is niet geweest wat ik dien avond in mijn ongeloovig wantrouwen dacht dat het worden zou; goddank dat de geheele bitterheid dier peinzende uren nooit weder zoo is terug gekomen.

Vroeg in den avond had mijn vader voor ons gelezen; maar sedert hij daarmede had opgehouden, was er in de kamer geen woord gesproken. Hij was nu twee uren lang aan het schrijven geweest, terwijl mijne moeder bij het vuur alleen zat te lezen. Het geheele huis was stil en van buiten waren de eenige geluiden, die ons bereikten, het huilen van den wind door het geboomte, en het kletteren van den met sneeuw gemengden regen tegen de vensters — zeker geene geluiden geschikt om iemand op te beuren. Het was waarlijk wel een nacht voor zwaarmoedige gedachten; en iemand zoo ziek en zwak als ik toen was, kon het misschien vergeven worden, dat ik, aan het verledene en de toekomst denkende, aan de gelukkige dagen die voorbij waren, en aan de aanstaande, waarover zulke dreigende wolken hingen, mijne tranen naauwelijks kon bedwingen.

Wanneer wij jong zijn, huiveren wij zoo voor het gevoel van opsluiting en gevangenschap, en hebben wij zooveel liever dat, indien ons leed moet treffen, het als een plotseling onweder over ons zal losbarsten, en daarna de lucht weder helder laten, dan dat het geheel ons leven in een konden, graauwen nevel zal hullen, waardoor wel geene diepe droefheid ons hart kan treffen, maar ook geene levendige blijdschap het meer bereiken kan.

In zulk een konden, graauwen nevel dacht ik dat mijn leven voortaan bedolven zou zijn; en thans nu hij mij pas begon te overstelpen, nu ik hem met hartstogtelijke inspanning wilde afweren, voelde ik dat mijne handen gebonden waren.

Eene kleinigheid is dikwijls voldoende om onze gedachten te verstrooijen, zelfs wanneer zij van dien aard zijn dat wij ons daarin geheel verdiepen; en zoo was het dat ik dien avond uit mijn gepeins werd gewekt door twee harde kloppen aan de voordeur — een geluid dat zeker lang niet ongewoon was. Misschien zou ik, als daarop niets meer was gevolgd, spoedig weder in mijne vroegere gedachten verzonken zijn; maar toen ik een oogenblik had liggen luisteren, werd de voordeur geopend, en daarop volgden zulke vreemde haastige uitroepingen, half van verwondering en half van schrik, gemengd met zulke eene uitbarsting van naar het scheen onweerstaanbaar gelach, dat mijne eerst

De Inlander *Amram* verloor, van het postkantoor langs Noordwijk naar onzen boekwinkel gaande, een'. van Muntok afgezonden brief, aan ons adres.
De vinder wordt beleefd verzocht dezelve aan ons te bezorgen.
(1321) LANGE & Co.

Wissels op *Nederland.*
bij
(3) G. SUERMONDT & Co.

Wissels op *Nederland*
bij
(7) DE WEERDT, RUYL & Co.

HESSIAN ADVERTISSEMENT.

Great Hessian State Loan of 6,725,000 Doll.

To be reimbursed with 16,581,510 Dollars,
or.................. 2,400,000 p. Sterling.

This Loan is guaranted by the Government, and contracted by the eminent Banking House of Messrs. *M. A. von Rothschild* and *Sons*, in Frankfort on the Maine.

The following capital prices must be gained, viz:

14 of 40,000 Dollars.	60 of 4,000 Dollars.
22 of 36,000 »	60 of 2,000 »
24 of 32,000 »	120 of 1,500 »
60 of 8,000 »	180 of 1,000 »

etc., etc. The smallest Prize is 55 dollars.

The next drawing will take place 1 Juny 1854. The PRICE OF THE SHARES is as follows:

One share for £ 1 St.	Thirty shares for £ 20 St.
Six » 5 »	Sixty-five » 40 »
Thirteen » » 10 »	137 » for » 80 »

The undersigned have great pleasure in announcing that they are now appointed *Sole Agents* for this distribution in the British and Dutch Colonies, in consequence of the former Agents having *illegally* inserted in their shares, and made a *deduction of ten per cent*, on payment of the Prizes, without such being mentioned in their Prospectus, or authorized by the Contractors.

It has been thought necessary to lay these facts before the Public, so that they may *not be deceived by the caution which the dismissed Agents have thought fit to insert in the Newspapers.* The public are therefore informed, that if they wish to purchase Shares enjoying the full advantages, without any deductions, they must be signed by one of *our Firm*, who have been the Agents in England for upwards of twelve years, during which period, they have paid, to successful holders of Shares in Great Britain, prizes to the amount of £ 52,000 St., free of deduction, which have been distributed in Liverpool, Birmingham, Manchester, London, &c.

Shares will be forwarded, on receipt Bank Notes, Bills, or Drafts on Holland à 12 fls. equal £ 1 St.

Each Shareholder will receive, immediately after their Drawing, the List of the successful numbers.

The prizes obtained, will be paid in Batavia through an established Bank, upon delivery of the Prize Share.

Apply without delay, to the appointed Government Agents, Messrs. *J. A. Schwarzschild* and *Sons*, Bankers, Frankfort on the Maine; or their House, Messrs. *A. Schwarzschild & Co.*, 26, Lombard Street, London.

J. A. SCHWARZSCHILD & SONS,
Bankers and sole appointed Government Lottery Agents Frankfort on Maine.

Prospectus may be seen and shares may be had at the office of this paper. (1294)

KANTOOR-ALMANAK 1854.

in kleuren gedrukt met goud en zilver, à *f* 2,— te bekomen bij
(16) H. M. VAN DORP.
te Batavia.

Per Landmail ontvangen:

VERGEET MIJ NIET;

Muzen-Almanak voor 1854.

Prijs *f* 10,—. Met Portret van Mej. *Hasebroek*, keurige Tekst en Gravures, benevens een Opdragt in blanco.
Te Batavia en Samarang bij
(1313) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

FRANKFORT LOTTERY.

STATE LOTTERY.

Etablished 1789.

Grand Prize and Premium distribution of the Free City of *Frankfort* on the Maine of

Florins 1,064,780 equal to about 88,000 p. Sterling.

This distribution is guaranted, authorized and under the Management of the Government, contains 18,400 numbers in all, out of which 6000 prizes and 11 premiums are drawn. Secondly, the prizes are, one of 200,000 fls. about £ 16,700 (12 fls. being equal to £ 1 st.,) one of 100,000 fls., and a premium of 100,000 fls., also prizes of 50,000 fls., 20,000 fls., 15,000 fls., 12,000 fls., besides many other smaller ones.

Leading Features of this Lottery.

Guarantee by the *Government* of the *Capital* required for the full payment of Prizes to Shareholders.

Administration by a *Special Committee*, appointed and superintended by the legislative body of the *High Senate.*

Security given by General Agents.

The *fair* and *equitable* management of the drawing, each Number being drawn and its fate *distinctly* pointed out in the List of Results published and revised by the Executive Committee.

Drawings in Public and *Immediate Payment in Cash* of the Prizes gained on presenting the winning numbers.

The Drawing takes place irrevocably on the 27th. of March and close on the 22th. April 1854.

PRICE OF SHARES.

One Whole Share £ 10 st. One Half Share £ 5 st.
One Quarter Share £ 2:10 sh.

The following advantages are given by taking a number of Shares, viz:

5 Shrs, or 10/2 Shrs, or 20/4 Shrs, Cost only £ 45 st.
10 » » 20/2 » » 40/4 » » » » 80 »
20 » » 40/2 » » 80/4 » » » » 150 »

Remittances can be made in Drafts on Holland at 12 fls. = £ 1 st., or the Money can be paid to any Bank of respectable Commercial House for transmission to Messrs. *Schwarzschild & Co.*, 26, Lombard Street, London.

Immediately after the Drawing, Officials Lists will be sent to each Shareholder.

Shares and Prospectus are to be had of the undersigned, who are *appointed* for the sale of Shares for Home and Foreign Countries.

The Prizes obtained will be paid in Batavia through an established Bank, and parties having transactions in any of the principal Towns in Europe can intrust them to our Firms.

J. A. SCHWARZSCHILD & SONS,
Bankers and sole appointed Government Lottery Agents. Frankfort on Maine.

Prospectus may be seen at the office of this paper and money will be received on account of the above.
(1293)

LET WEL!

BIÄNG-LALA,

INDISCH LEESKABINET,

onder redactie van
W. L. RITTER en Mr. L. J. A. TOLLENS.

De redactie van dit Tijdschrift, H. H. Inteekenaren steeds zooveel mogelijk trachtende genoegen te geven, stelt zich voor, met den derden jaargang, *zonder eenige prijsverhooging*, als toevoegsel te leveren eene *Bloemlezing* uit al wat de Nederlandsche jaarboekjes voor 1854 voortreffelijks zullen opleveren, waardoor de aankoop dier kostbare werkjes voor H. H. Inteekenaren overbodig gemaakt wordt. (1311)

Methode de Chant, Piano, Violon, Guitarre et Flute.

Conione, 50 leçons de chant	*f* 10,—
Vacaj, Methode »	- 8,—
Herz, Methode de Piano	- 5,—
Cramer, » »	- 6,—
Hunten, » »	- 15,—
Rosellen, » »	- 20,—
Bertini, » »	- 20,—
Beyer, » »	- 8,—
Rode, Methode de Violon	- 10,—
» 100 recréations	- 10,—
Carulli, Methode de Guitarre	- 10,—
» 100 recréations	- 10,—
Drouet, Methode de Flute	- 10,—
» 100 recréations	- 10,—

alsmede:

Charles de Beriot, Collection de Duo's concertants pour Violon en Piano, en vele andere muzijk voor Viool, Fluit, Guitarre en Piano, te bekomen bij
(15) H. M. VAN DORP te *Batavia.*

1854.

INDISCHE ZAK-ALMANAKKEN

f 3,— Franko *f* 4,—

INDISCHE KANTOOR-ALMANAKKEN

Opgeplakt *f* 1,—.
Onopgeplakt *f* 0,60

bij

Batavia	*Lange & Co.* / *Noman & Kolff.* / *van Dorp.*
Samarang	*Oliphant & Co.* / *Noman, Kolff & Co.*
Soerabaya	*Fuhri.* / *van Raalten & Kocken.*
Buitenzorg en Preanger	*Schreuder.*
Cheribon	*Blok.*
Tagal	*van der Voort.*
Pekalongan	*Neumann.*
Passaroean	*Versteegh & Co.*
Padang	*Groot*

en verder op alle buitenbezittingen. (1139)

Snaren voor Viool en Guitarre

per stel à *f* 5,— te bekomen bij
(17) H. M. VAN DORP.
te Batavia.

Bij de Boekhandelaren *Lange & Co.* komt v[illegible] pers, en zal eerstdaags aan H. H. Inteekenaren w[illegible] verzonden:

BIÄNG-LALA,

Indisch Leeskabinet,

6de aflevering — jaargang 1853.
behelzende:

Eene boekenvendutie te Batavia, door *Y.* [illegible] gedachten. — Huwelijksgroet, door *A. Barkeij.* — [illegible] stokpaardje, door *idem.* — Mijmering. — Nacht, do[or] *A. R. Weijs.* — Waarschuwing, door *idem.* — Fer[di]nand en Henriette, of schijn bedriegt, door *P. A. Wo[l]ters.* — Eene begrooting, door *J. G. Groenewald.* [—] Kapitein Jonker. Eene episode uit de Indische gesch[ie]denis in de XVIIde eeuw, door *W. L. Ritter.* - Me[n]gelingen en anecdoten.

Voor H. H. Inteekenaren op den derden jaarg[ang] zullen, voor zoo verre de geringe voorraad strekt, [de] twee eerste jaargangen, uitmakende 4 deelen gr. 8v[o] alsnog voor den oorspronkelijken inteekeningsprijs v[er]krijgbaar zijn. (1306)

JAVA-BODE.

H. H. Inteekenaren op bovengemeld Blad, die gen[eigd] zijn met hun abonnement voor het eerste halfjaar 18[54] voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan z[oo] spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis [te] geven, en hem de gelden daarvoor **Franco** toe [te] zenden, ten einde geene vertraging in de ontvangst [te] ondervinden en de Uitgever in staat gesteld moge w[or]den, de oplage bij tijds te regelen.

Prijs voor het eerste halfjaar:

voor Batavia	*f* 12.50,
» Java	» 15.—.
» de Buitenbezittingen	» 17.50.
» Nederland	» 22.50.

Brieven *franco* aan
den Administrateur van dat Bla[d]
(1162) H. M. VAN DORP.
BATAVIA, 30 *November* 1853.

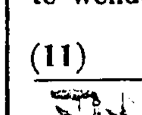
De Inteekening en Storting voor dat Blad k[an] ook geschieden bij *van Haren Noman, Kolff [&] Co.* te Samarang en *E. Fuhri* te So[erabaya].

Stoomschip *A*[illegible]

Het vertrek van bovengemeld stoom[schip] naar Padang en Benkoelen is bepaald [op den] tweeden dag na aankomst der verwacht[en]dende landmail.

Voor passage en nadere inlichtingen gelieve me[n zich] te wenden tot
de Agenten.
(11) B. KOPERSMIT & C[o.]

Het vertrek der stoomboot *Banda* naa[r Sa]marang en Soerabaya, is voorloopig bep[aald op] den dag na aankomst der verwacht word[ende] landmail.

Passage en nadere inlichtingen zijn te bekomen [ten] kantore van
de Agenten.
(12) B. KOPERSMIT & Co.

---

tamelijk onverschillige nieuwsgierigheid wat dat kloppen zou beteekenen, in een veel levendiger gevoel overging

— Wat is dat toch, lieve? zeide mijn vader, zonder op te zien.

— Ik kan het mij niet begrijpen, antwoordde mijne moeder, en legde met bevreemding haar boek neer.

Juist op dat oogenblik hoorden wij snelle stappen den trap opkomen, en natuurlijk rigtten wij allen onze oogen naar de deur. Weldra werd die driftig opengestooten, en tot onze verbazing kwam Anna, onze meid, de kamer binnenstuiven, met een klein half naakt kind op den arm. Ja, dat arme schepseltje, op den stoep staande, was het eenige wat zij gezien had, toen zij de deur open deed.

— Dat gaat waarlijk te ver, riep mijn vader gramstorig uit, toen Anna verteld had wat zij wist. Het is pas twee maanden geleden dat hier in de stad nog eens dezelfde streek is gespeeld. Anna, roep Tom, om terstond eene lantaren aan te steken en met mij mede te gaan. Ik wil gaan zoeken, hoewel het haast niet te denken is dat wij op zulk een donkeren avond iemand zullen betrappen. Die het gedaan heeft zal waarschijnlijk reeds buiten bereik wezen. Lieve, zeide hij nog, zich omkeerende terwijl hij haastig heen ging, doe niets met het kind voor dat ik terug kom. Ik vrees dat het ziek is. En daarmede sloot hij de deur.

Ik zal nooit vergeten welk een deerniswaardig schepseltje het was. De kleine had bijna geene kleeren aan — niets dan een oud gescheurd jurkje, dat maar aan elkander hing en hare schouders en armpjes bloot liet, die nat en koud waren. Ook hare hairen waren doornat maar wat meest mijne aandacht trok en mij verbaasde was haar gezigtje; want hoe koud zij anders ook was, dat gloeide als vuur, met eene helder roode plek op beide wangen, terwijl hare groote blaauwe oogen zoo onnatuurlijk schitterden, dat iemand haast bang was om haar te zien. En toch was het zulk een lief gezigtje!

Mijne moeder zette haar naast mij op mijne rusbank, en wij praatten tegen haar, kustten haar, trokken haar het natte jurkje uit, en wikkelden haar in mijn moeders omslagdoek; maar onder dat alles hield zij zich, hoewel zij al over twee jaren oud moest wezen, zoo stil als een steenen beeldje, en zag mij met hare groote oogen maar strak aan, totdat ik inderdaad angstig voor haar begon te worden.

In minder dan een half uur kwam mijn vader terug, natuurlijk zonder iets ontdekt te hebben.

— Wij kunnen van avond niets meer doen, zeide hij zeer verdrietig. Arm kind! Zij is inderdaad koortsig. Haar op zulk een avond zoo aan het weder bloot te stellen is genoeg om haar den dood te doen. Lieve, gij moest haar nu maar in bed helpen; er is niet anders op. Ik zal zien wat er voor haar te doen is. Maar het

is waarlijk wat veel, te verwachten dat al de ziek[e] kinderen in de buurt niet alleen voor niet genezen maar nog door den doctor in huis genomen zull[en] worden.

En mijn vader ging weder heen om zijne natte kle[ede]ren uit te doen, bij lang in geene vergenoegde stemm[ing].

Mijne moeder vatte het meisje op om haar w[eg] te nemen, en toen liet zij voor het eerst ee[n] [ja]nend geluid hooren, en zich overbuigende vatte zij m[ij] bij mijn kleed, en hield dit stijf vast, half schreijend alsof zij bang was om van mij af te raken. Ik druk[te] haar tegen mij aan en sloeg mijne armen om haar hee[n]. Ik kon dat niet laten, en zij liet het mij doen en leg[de] haar hoofdje tegen mijne borst, het arme wicht, w[aar]derom met dat klagende gekreun. Ik schreide zel[f] bijna — half van medelijden, half van liefde, — wa[nt] ik had haar reeds zoo lief als wij alles hebben dat zi[ch] aan ons hecht, alles dat, nog zwakker dan wij zelve[n] onze bescherming inroept. En zoo — want ik kon n[iet] dulden dat men haar met geweld van mij zou afneme[n] liet ik mijne rustbank, die op rollen stond, naar [de] slaapkamer schuiven, en daar legden wij de arme kle[i]ne in Sara's bed.

Het zou te langwijlig zijn alles van hare ziekte [te] willen verhalen, want zij was weken lang ziek; h[oe] geduldig zij was, en hoe angstig wij allen voor ha[ar] waren; en hoe, in weerwil van eenige knorrigheid

BATAVIA.

Op den 31 December 1853 is in de rivier Krokot alhier opgevischt het lijk der Inlandsche vrouw *Abia*, de vrouw van een' bediende in het logement »Het Rotterdamsch Hotel.» Zij was tien dagen kraams en sedert den vorigen dag vermist. Denkelijk had zij zich in de rivier begeven om te baden, dan door haren zwakken toestand niet tegen den stroom bestand, is zij waarschijnlijk door dezen medegesleept en alzoo verdronken.

— In den nacht van den 2den Januarij, ten 1 ure, ontstond er in de loods van een Chineschen blaauwverwer in de kampong Laksa, aan de vijf bruggen, op den weg naar Ankee brand, die echter voor de komst der brandspuiten door hulp der buren, reeds gebluscht was. De schade is niet noemenswaardig en de oorzaak wordt toegeschreven aan de onvoorzigtigheid van de in die loods slapende Inlandsche knechten.

— Op gisteren middag werd, in het logement »Het Rotterdamsch Hotel», op zijn bed in een verworgden toestand gevonden, de heer *J. de V.*, luitenant ter zee 2de klasse. Den 1sten dezer had die heer zich naar Buitenzorg begeven, was in den namiddag van den 2den in dat logement teruggekomen, en had toen nog een toer met een huurwagen gedaan. De toestand waarin hij gevonden is, namelijk overdwars op zijn als gev[illegible] een lang kussen onder de lendenen en een De eerste [illegible] om den hals, waarin een nog met een zijplaats onder [illegible] vastgehouden ponjaard stak, maakt het niet pagnie. § 1 [illegible], dat die heer zich zelven om het leven deel der Ver[illegible], hoogst waarschijnlijk in eene vlaag van zal bestaan [illegible]heid, daaruit af te leiden, dat hij bij het *Opper-Dirco* van den huurwagen den koetsier gevraagd noemd [illegible] deze hem geen koele plaats wist aan te wijzen om uit te rusten, dewijl hij het zoo warm had, verklarende die koetsier tevens, dat hij gedurende dat toeren hard op gesproken had, even als of hij met een naast hem zittenden persoon in gesprek was.

— Van Bekasi wordt ons 2 Januarij 1854 gemeld:

Op gisteren avond is alhier op de Bazaar brand ontstaan, waardoor 3 groote loodsen eene prooi der vlammen zijn geworden. Door windflaauwte heeft men de brand meester kunnen worden. De oorzaak is toe te schrijven aan onvoorzigtigheid.

— Naar wij vernemen is er, in den nacht van den 2den Januarij ook brand geweest te Tangerang, waarvan wij echter niets omstandigs kunnen mededeelen, dan dat dezelve mede onbelangrijk was.

— In ons nommer, dd. 16 Julij 1853, vermeldden wij reeds, dat er op Billiton, onder de Chinesche mijnwerkers, eene hevige ziekte was uitgebroken, die vele slagtoffers na zich sleepte. Thans ontvangene berigten van dat eiland deelen mede, dat die ziekte zich ook nu tot het Europesche personeel heeft uitgestrekt. Reeds moeten de heeren *Worbert*, graaf van Wassenaar en Dr. *Pflaum* overleden en de heer *Loudon* ziek naar *Toboalie* vervoerd zijn.

Naar men verneemt is de heer baron *Tuyll van Serooskerken* op Singapore aangekomen, met het voornemen zich naar Billiton te begeven.

— Van een zeer geloofwaardig persoon in de residentie Cheribon ontvingen wij ter mededeeling het volgende zonderling voorval.

Op den 8sten December jl., des morgens ongeveer ten 8 ure liep op de bâzâr bij de dessa Madja, district Madja, Regentschap Madjalengka eene aan den Javaan *Krama* toebehoorende bonte kip met eenige andere hoenders om haar voedsel te zoeken. Op eens zette zij zich neer en begon te kakelen even als alle andere leghoenen die als zij eijeren leggen, doch in stede van een *ei*, kwam er een *levend kuiken*, en slechts weinige oogenblikken later, de nageboorte voor den dag. Honderden Javanen op dat uur op genoemde bâzâr aanwezig, omringden het kakelende hoen en waren tot hunne groote verwondering ooggetuigen van dit zonderling voorval.

— Men schrijft ons van Banjoemaas dd. 27 Dec. 1853.

Den 10 dezer begaven drie jongelingen uit de, in het district Pegadingan, afdeeling Tjilatjap, gelegen dessa Penjarang, zich des namiddags ten vier ure naar het nabij gelegen bosch om te jagen; een hunner *Wadjar* genaamd en omstreeks 16 jaren oud werd op het onverwachtst door eenen grooten tijger aangevallen en op den grond geworpen; gelukkig had *Wadjar* een koedie of kapmes in de hand, waarmede hij den tijger eenen slag op den kop gaf en zoodanig verwondde, dat het ondier zijne prooi losliet en weg liep.

Een vijftal wonden zoowel van de tanden als van de klaauwen des tijgers, door *Wadjar* bekomen, zijn niet gevaarlijk.

— Volgens een door onzen correspondent te Soerabaya, dd. 27 December ontvangen berigt, zijn aldaar uit de Molukkos berigten ingekomen, volgens welke in de nabijheid van het eiland Key, twee niet zeer groote eilanden uit zee zouden zijn opgerezen en de gouverneur der Molukkos zou een stoomschip hebben afgezonden om dien aangaande een bepaald onderzoek te doen.

De grond dier eilanden zou nog zeer week en geelachtig van kleur zijn en men wilde de oorzaken dier verschijning, waarvan trouwens meer voorbeelden bestaan, toeschrijven aan of, beter gezegd, in verband brengen met de zware aard- en zeebevingen, die zich in de maand November 1852 op zulk een vreeselijke wijze bijna overal in de Molukkes hebben doen gevoelen.

— Men meldt ons van Pasoeroean onder dagteekening van 28 December ll. hetgeen volgt:

Wij zijn hier nog als in 't midden der Oostmousson. Uitgezonderd een enkele bui is hier op de hoofdplaats nog geen droppel regen gevallen. De hitte is bijna ondragelijk en wij gelooven, dat deze onnatuurlijke toestand van het weder, alles behalve gunstig op de gezondheid der ingezetenen werkt. Ook ware het doorkomen van de Westmousson wenschelijk voor het te velde staande gewas, inzonderheid voor de padie, welke reeds voor een groot gedeelte is uitgeplant. In het algemeen laat zich echter het plantsoen tot dus ver gunstig aanzien.

— Men leest in de *Javasche Courant* van heden:

In ons nummer van 7 December jl. werd melding gemaakt van het uitbreken der kinderziekte op drie plaatsen in de residentie Madioen, en van de maatregelen dien ten gevolge door het bestuur genomen.

Sedert deden zich nog twee gevallen van ernstigen aard in het tot die residentie behoorend regentschap Magettan voor. Het vaccineren der bevolking werd met kracht voortgezet.

Om die zaak aan te moedigen, liet de resident, te midden van eenige honderde Javanen, aan zich zelven deze kunstbewerking verrigten, welk voorbeeld onmiddelijk door den pangeran hoofdregent, zijne vrouw en zijn geheele huis werd gevolgd. De bevolking kwam nu gewillig en met vertrouwen op.

— De *Samarangsche Courant* van 31 December jl. vermeldt het volgende:

Den 27sten dezer heeft zich een Europeesch onderofficier het leven trachten te benemen door zich twee wonden met een zakmes toe te brengen, een aan den hals en een in den buik. Naar het *Stads-verband* overgebragt, zijn zijne wonden echter niet gevaarlijk bevonden. Men zegt dat hij het zakmes pas ten geschenke had gekregen van het meisje, waarmede hij eerlang in het huwelijk dacht te treden. De reden tot deze daad is ons niet bekend, men meent dat zijne overplaatsing er aanleiding toe heeft gegeven.

Op den avond van dienzelfden dag is zekeren *B...*, alhier in de stadsgevangenis gedetineerd en met eenigen zijner medegevangenen zittende praten, op zijn stoel plotseling overleden. Men dacht aan zelfsvergiftiging. Wij vernemen echter dat de lijkopening dit vermoeden niet heeft bevestigd, maar dat eene beroerte een einde aan zijn leven heeft gemaakt.

NEDERLAND.

's Gravenhage, 28 October. In deze residentie is aangekomen en aan het Hôtel Fuhri afgestapt eene commissie uit den gemeenteraad van Tilburg, die gisteren ten gehoore bij Z. E. den heer minister van oorlog is ontvangen. Die commissie heeft ten doel te verzoeken, dat er, ter vervanging van de eskadrons Limburgsche jagers, die dezer dagen van Tilburg zijn vertrokken, weder andere kavallerie in die stad moge worden gevestigd.

— De kapitein-adjudant van den gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indie, de heer *J. C. F. Baron van Heerdt*, heeft vergunning bekomen tot het aannemen en dragen van de versierselen der orde van de Wurtembergsche kroon, hem door Z. M. den koning van Wurtemberg geschonken.

Gouda, 22 October. Gisteren morgen omstreeks 11 ure viel een 4jarig kind van *Arie Putkamer*, op de Vijverstraat, in het juist op dat oogenblik snel stroomende water. Naauwelijks heeft de huisvrouw van *C. Stolwijk*, genaamd *M. C. Minjet*, zelve moeder van eenige kinderen en in zwangeren toestand verkeerende, dit gezien of zij zet het kind, dat zij op de schoot had ter zijde, springt zonder een oogenblik van beraad, in den snelvlietenden stroom en heeft, na nog op eenigen afstand met de drenkeling door dien stroom te zijn voortgedreven, het geluk het kind, dat zonder haar, zeer zeker het slagtoffer zou geworden zijn, te redden en aan de verheugde ouders weder te geven. Bijzonder is het, dat dit reeds voor de tweede maal is, dat diezelfde vrouw in de laatste maanden een persoon heeft gered. Voorzeker verdient zulk eene moedige daad openlijke vermelding.

Leeuwarden 23 October. Gisteren avond werd alhier gevankelijk binnengebragt *Pieter Borst*, gewezen militair bij het 3 regiment infanterie, zijnde de persoon die op den 12 dezer eene reeds bejaarde vrouw, op den weg van Marsum naar deze stad, zoo onmenschelijk heeft mishandeld en daarna beroofd van geld en kleinoodien. Naar men verneemt heeft berouw over deze begane misdaad hem bewogen, zichzelven aan de justitie te Hoorn, als de schuldige aan te geven.

De mishandelde vrouw, na lang in levensgevaar te hebben verkeerd, begint iets te beteren en men krijgt hoop op hare herstelling.

Amsterdam, 27 October. Z. M. de koning heeft den kolonel van den generalen staf, jhr. *G. E. A. van Panhuys*, eervol van de betrekking van chef van het Topografisch bureau bij het departement van oorlog ontheven, en zulks in verband met de door H. D. aan genoemden hoofd-officier op nieuw opgedragen zending tot het bijwonen van de zittingen der militaire commissie tot de Duitsche bonds-vergadering.

Groningen, 25 October. Heden avond werd te dezer stede in de schouwburgzaal, een groot militair concert gegeven door de hoornmuziek van het hier in garnizoen liggende 7 regiment infanterie, ten voordeele der algemeene armen, welk concert in alle deelen aan de bedoeling en de verwachting beantwoord heeft. Lof zij de edele en menschlievende pogingen, door het korps hoornblazers ter leniging der armoede aangewend.

— Men verneemt, dat in verband met de duurte der levensmiddelen, aan de manschappen van het leger eene verhoogde soldij zal worden uitbetaald.

Capelle (Langstraat), 27 October. De cholera heeft in het naburige Raamsdonk een zoodanigen panischen schrik veroorzaakt, dat men tot het kisten van het lijk eener vrouw, die aan eenen hevigen graad dier ziekte was overleden, niemand kon krijgen. Met groote moeite heeft men eindelijk iemand gevonden, die tegen betaling van *f* 7,— dit werk zou verrigten. Van de 20 aangetasten zijn 11 personen overleden. Dientengevolge heeft de provinciale commissie van voorzorg en toevoorzigt der geneeskunst, Dr. *Ingenhousz* uit Breda derwaarts gezonden. Gelukkig begint de ziekte te verminderen.

— Men leest in *de Nederlander:*

De heer *B. J. W. Pretorius*, kommandant-generaal en hoofd van het bestuur der Transvaal-republiek, is den 13 Julij, na eene korte ongesteldheid, in den ouderdom van ruim 54 jaren overleden.

Bergen op Zoom, 27 October. Heden gaf de heer kolonel baron *van Aylva Rengers*, buitengewoon adjudant des konings, kommandant van het 3 regement infanterie, in het hotel het Hof van Holland alhier, een

---

[...]gin, mijn vader haar met zooveel zorg behandelde [...] ooit aan zijn rijksten patient had besteed; en [m]ijne lieve moeder nacht op nacht bij haar waakte, [...]ij haar eigen kind was geweest; en hoe de klei[ne] langzamerhand zoo in al onze harten nestelde, [...]n mijn vader haar eindelijk buiten gevaar ver[klaarde], zijne stem van aandoening beefde, en mijne [...] en ik beide van blijdschap schreiden.

[...]il u ook niet lastig vallen met al de vruchte[looze] [a]sporingen om te ontdekken wie zij was en waar [zij van]daan kwam; maar ik moet toch van ééne omstan[digheid] melding maken, die ons zeer verbijsterde en de [moeijelij]kheid vergrootte om te beslissen wat met haar [...] Dit was, dat wij begonnen te vermoeden — [...] ons eerst niet in het hoofd was gekomen — dat [zij] niet het kind van eene arme vrouw, maar een ge[sto]len kind van welgestelde ouders was. Het waren hare [...]ene flaauwe herinneringen, die tot dit vermoeden [aa]nleiding gaven; maar de koorts had alle dingen in [ha]ar hoofdje zoodanig verward, dat wij nooit tot eeni[ge] zekerheid konden komen.

Wel nu, het eind van alles was, dat wij niet meer [va]n haar konden scheiden, want wij hadden haar reeds [z]o lief gekregen, en wij wisten dat, indien wij haar [we]gzonden, de eenige plaats waar men haar zou op[ne]men, het weeshuis was. Zoo werd het eindelijk voor[va]st afgesproken dat zij bij ons blijven zou, en omdat zij zich van den eersten af zoo aan mij gehecht had, zeide men lagchende dat zij mijn kind zou zijn; en ik was, o! zoo blijde.

— Ik noemde haar Theodora — want ik kende de beteekenis van dien naam, en wilde dat zij zelve eens daaraan zou kunnen hooren dat ik haar voor een geschenk van God hield — en mijn vader voegde daarbij den naam van Wildred, opdat zij, als zij nooit haar eigen familienaam mogt ontdekken, ten minste eenige aanspraak op den onzen zou hebben. Zij moest natuurlijk reeds te voren een doopnaam hebben gehad, en zij zeide ook dat zij zich dien herinnerde, en verklaarde dat zij Willie heette; maar Willie scheen zulk een wonderlijke naam voor een meisje, dat wij haar dien niet wilden geven, en toen koos ik Theodora, gelijk ik reeds gezegd heb.

Ik had mijne kleine Dora teeder lief, en zij mij insgelijks. Zoo jong als ik was, werd onze betrekking tot elkander in vele opzigten gelijk die van moeder en kind. Het was vreemd dat zij mij uit zichzelve tante Dora begon te noemen. Ik werd spoedig gewoon aan dien naam, en weldra werd het mij ook geheel natuurlijk haar als mijn kind te beschouwen, want hoewel nog maar een meisje in jaren, werd ik spoedig eene vrouw in denkwijze en manieren, gelijk ik geloof dat dikwijls het geval moet wezen met diegenen, wier bestemming in het leven zoo vroeg beslist is als de mijne was; want ik had geene verandering van staat meer te wachten, gelijk de meeste meisjes hebben, en niets anders te doen dan maar met mijn lot tevreden te zijn.

Mijn leven, denk ik dikwijls, zou zonder mijn kind misschien zeer eenzaam en treurig zijn geweest, maar met haar was ik zeer gelukkig. Het was alsof ik in haar nog eens leefde, want al de hoop en al de verwachtingen die mijn ongeluk had verijdeld herleefden nu weder, maar thans niet voor mij zelve. Het was voor haar dat ik peinsde, droomde en hoopte — voor het lieve kind, dat zoo gaarne naast mij lag, met hare blanke armpjes om mijnen hals, en hare zachte wang tegen de mijne gedrukt, dat zoo gaarne altijd bij mij was, en nooit beter tevreden scheen dan wanneer wij uren lang met elkander alleen waren, en dan met het volkomene vertrouwen, dat alleen kinderen kunnen hebben, van alles tegen mij praatte wat in haar gemoed opkwam, en mijn hart verheugde met al het liefderijke dat zij tegen mij zeide. Allen hadden haar lief, maar niemand zoo als ik, want zij had niemand zoo lief als mij. Zij plagten te zeggen dat ik haar bederven zou, maar dat deed ik toch nooit; zij kon niet bedorven worden, mijne kleine Theodora!

(*Wordt vervolgd.*)

luisterrijk diner aan al de H.H. officieren van het 2 en 3 bataillon van dat regement en de heeren officieren van gezondheid, te dezer plaats garnizoen houdende. — Een gulle toon en onderling hartelijk genoegen kenmerkten deze feestelijke dischvereeniging, terwijl verschillende toasten getuigden van den geest van wederzijdsche genegenheid die er voorzat. De eerste dronk werd door den heer kolonel en gastheer gebragt aan Z. M. den koning en met driewerf luide hoera's begroet. Voorts werden er toasten gewijd aan den hooggeachten gastheer, aan zijne hoog-edel gestr. familie, aan korpsgeest en kameraadschap enz., waarbij tevens al de overige heeren van het regement, absent of elders in verschillende garnizoenen, herdacht zijn. — Omstreeks 10 en een half ure des avonds scheidde men opgeruimd en tevreden, met de overtuiging dat dit gastvrij onthaal den band van genegenheid en liefde der officieren jegens den hooggeachten chef en gastheer als ook onderling, zoo mogelijk nog naauwer heeft gestrengeld en dat deze kameraadschappelijke dischvereeniging bij ieder der feestgenooten eene aangename herinnering zal achterlaten,

Amsterdam, 31 October. Op den eersten trein, die heden van Rotterdam herwaarts stoomde, had een bedroevend voorval plaats. De conducteur *van Driel* werd, toen de trein te Haarlem was aangekomen, vermist, en alras had men de treurige zekerheid, dat hij nabij Vogelenzang van den trein was gevallen, en dat dit zijnen dood had ten gevolge gehad. Gevonden zijnde in bewusteloozen toestand, werd hem, daar hij nog leefde, heelkundige hulp toegebragt, doch de ongelukkige bezweek onder het leggen van het verband. De overledene was gehuwd, alhier in de Vinkenstraat woonachtig en nog slechts sedert veertien dagen als conducteur in dienst.

's Hertogenbosch. 31 October. Heden middag vertrekt van hier een detachement sterk 60 onderofficieren en manschappen, onder bevel van den 1 luitenant *Claesen* naar Helmond, ter beteugeling der ongeregeldheden, die sints eenige dagen aldaar onder de fabriek-arbeiders plaats grijpen.

Capelle (Kangstraat), 31 October. Het is ons aangenaam te kunnen mededeelen, dat de heer *Huysman*, aan het naburige Raamsdonkerveer, een kostbaar geschenk van Z. M. onzen geërbiedigden koning heeft ontvangen, bestaande in eene fraaije gouden doekspeld, met brillanten omzet. Een dusdanig geschenk is mede ontvangen door den heer *Masman*, canditaat-notaris te 's Bosch, en zwager van den alhier gestationneerden rijks-ontvanger *van Moock*. Beide heeren ontvingen dit geschenk als een dankbaar bewijs van Z. M., voor gewigtige diensten bewezen als gevolmagtigden tot verkoop van goederen van wijlen Z. M. *Willem II.*

's Gravenhage. 3 November. Het heeft Z. M. behaagd ook de afdeeling Groningen van het Metalen Kruis onder H. D. beschermheerschap op te nemen. De leden van de Utrechtsche en Leidsche studentenkorpsen, die in 1830 zijn uitgetrokken, maken geene zwarigheid zich aan de genoemde vereeniging aan te sluiten.

ENGELAND.

Een verschrikkelijk voorval heeft zich bij de geregtzittingen te Clifden opgedaan. Bij monde van haar vader *John Kyne*, eischte een kindje, *Mary Kyne* genaamd, van zekeren *Michael Milroe* schadevergoeding voor eene haar toegebragte vreeselijke benadeeling. Genoemde *Milroe* was eigenaar van een varken van de meest woeste geaardheid, hetwelk zich gedurende de afwezigheid van *John Kyne* en diens huisgenooten, behalve de genoemde *Mary*, in deszelfs huis had binnen gedrongen, het kind uit het wiegje gehaald en deszelfs eene hand geheel en drie vingers van de andere had opgegeten. Den eigenaar was de woestheid van het dier bekend, daar hetzelve korten tijds bevorens een ander kind van *Kyne* had aangevallen. Het hof veroordeelde den beklaagde tot betaling van £st. 10, bij jaarlijksche termijnen van £st. 2 af te doen; dat geld zou in handen van Lord *Leitrim* worden gesteld, om het ten behoeve der ongelukkige te beleggen.

Londen, 26 Oct. Het grootste gedeelte der voorsteden dezer hoofdstad zullen op het voorbeeld van die van Finsbury meetings houden ten gunste van Turkye. Westminster is onder dat aantal en te Tower-Hamlet heeft het reeds gisteren plaats gehad.

— De *Expresse* deelt mede, dat 4 of 5 nieuwe oorlogschepen in onze havens in dienst gesteld zullen worden.

— De *Liverpool Chronicle* behelst het volgende uittreksel uit een particulieren brief, geschreven aan boord van de *North Spirit* den 1 Augustus, op eenige dagen varens van Anjer:

»Dingsdag 16 Julij ontmoetten wij in een verlaten toestand de brik *Nina van Bristol*. Wij gingen aan boord en ontdekten uit hare papieren dat zij naar Melbourne bestemd was. De papieren, kaarten en chronometers lagen overal in de kajuit verspreid en de kisten van de matrozen stonden op de scheepsluiken. De barkassen en verschansingen waren weg en de groote mast was over boord geslagen, evenwel had men den laatste door een noodmast vervangen waaraan een klein zeil was aangeslagen. Volgens het logboek was het schip, toen wij aan boord kwamen sedert vier dagen verlaten.

Uit de papieren bleek dat de waarde der lading £st. 7000 bedroeg en alzoo er niet meer dan 10 duim water op de kiel stond, heeft de kapitein dien bodem naar Batavia aan de consignatie van de heeren *Pitcairn, Syme en Co.* gezonden.

Londen, 29 Oct. De volgende oorlogschepen worden te Pembroke gebouwd.

De *Victoria* van 116 stukken, bijna gereed. Men denkt dat dit schip in tweeën gedeeld en verlengd zal worden. De *Repulse* van 50 stukken, schroefstoomboot; de *Brunswick* van 80, de *Immortalité*, een fregat van den eersten rang van 70 stukken, de *Melpomene* idem, de *Sullij* van 50, de *Aurora* van 50, schroefstoomboot, de *Curacao* van 36 stukken, idem, de stoomschepen, *Talcon* van 16, de *Ariel* van 8 en de schroefstoomboot *Swallow* van 8 stukken, te zamen dus 5 linieschepen, 5 fregatten en 4 stoomvaartuigen; volgens de *Globe* zijn zij zoo ver gevorderd, dat allen spoedig te water zullen kunnen loopen.

— De bewegingen onder het werkvolk van het graafschap Lancaster om vermeerdering van loon duurt steeds voort. Men berekent dat thans 70000 personen ledig loopen. Onder dat getal behooren er 23000 te Preston, 5000 te Wigan, 15000 in de districten Bacap en Padiham en 1000 te Bury te huis. Dagelijks worden er meetings gehouden.

BELGIE.

Brussel, 30 Oct. De justitie legt den meesten ijver aan den dag om den dader of daders op het spoor te komen der diefstallen bij den graaf van *Liedekerke* gepleegd, de eerste in Augustus, bestaande uit juweelen en de tweede in het einde van September, in het vertrek van den graaf zelf ten bedrage van 101,000 franken aan bankbilletten en goud.

Men heeft een bediende van dien graaf als verdacht gevangen genomen, doch niets is uitgelekt.

Tien duizend franken zijn uitgeloofd op de aangifte van den dader of daders van die beide belangrijke diefstallen.

— Men schrijft van Thielt aan de *Patrie* van Brugge, dat de inwoners der eerstgenoemde stad, onvergenoegd over den maatregel van het sluiten der herbergen ten 10 ure, ten getale van 150 op de groote markt zijn zamengerot en met fluitjes en zweepen een helsch leven hebben gemaakt. Toen zij echter de lucht kregen, dat de policie in aantogt was, waren zij binnen een half uur verdwenen.

FRANKRIJK.

Een brief uit Toulon deelt mede, dat de minister van Marine bevolen heeft een stoomfregat van het grootst kaliber op stapel te zetten en het den naam van *Keizerin Eugenia* te doen voeren. De machine zal van 800 paardenkrachten zijn en tot model dienen voor de overige fregatten van hetzelfde kaliber, die te Brest, Lorient en Cherburg zullen worden gebouwd. Men verzekert ook dat een ander fregat: *Le Foudre* genaamd te Toulon zal worden op stapel gezet.

— Men leest in de *Moniteur de la Meurthe*. Een zekere heer *C*.... gewezen notaris te Nancy, stond met de vrouw van den herbergier *R*.... in dubbelzinnige betrekking. Op zekeren nacht dat hij zich bij haar bevond, kwam de echtgenoot onverwachts met een pistool en ponjaard gewapend hen overvallen en dreigde hem te vermoorden, indien hij geen som geld betaalde. De minnaar was zoo onthutst dat hij dadelijk 50 franken en een bankbriefje van 1000 franken, dat hij bij zich had, overgaf, als ook drie acceptaties teekende, een groot 100.000, de twee andere slechts 50.000 franken. Maar naauwelijks was het slagtoffer buiten het huis of hij begaf zich naar de justitie, en *R*.... is met zijne vrouw gevangen genomen.

Parijs, 25 October. De keizer heeft 1.000 fr. gezonden aan de commissie, die te Hamburg zich belast heeft met het oprigten van een monument ter nagenis van den vermaarden compositeur *Weber*.

Parijs, 26 October. Z. K. H. prins *Napoleon*, van Compiegne terug gekomen, is heden naar Stuttgardt vertrokken.

Bekend is het, dat de moeder van dezen prins, de gewezen koningin van Westphalen, eene zuster is van den koning van Wurtemburg en dat hij zijne militaire studien op de militaire school van dat rijk van 1836 tot 1840 voltrokken heeft.

Z. M. *Willem I.* het verlangen te kennen gegeven hebbende om zijn neef te ontmoeten, zoo heeft prins *Napoleon* zich gehaast aan de hem dien ten gevolge gedane beleefde uitnoodiging te voldoen.

De prins begeeft zich regtstreeks naar Stuttgardt onder den naam van graaf *van Meudon*, ten einde in de kleine Duitsche Staten, die hij moet doortrekken, de officiele ontvangst te vermijden. Bij zijne intrede te Stuttgardt zal hij dat incognito afleggen en met al de aan zijnen hoogen rang verschuldigde eerbewijzingen door den franschen gezant ontvangen worden.

Parijs, 28 October. De kardinaal *Wisemann*, komende van Londen en laatstelijk van Amiens, is Marseille doorgetrokken. Hij stapte aan het hôtel der ambassadeurs af en vervolgde Zondag ll. zijne reis naar Rome.

— Bekend is het dat de heer *Sala* naar Lissabon was vertrokken om met het Portugesche gouvernement te onderhandelen over de erkenning der schuldbewijzen van de leening van *Don Miguel*. Die onderhandelingen schenen een gelukkigen uitslag te zullen verwerven, alzoo dat gouvernement geld noodig had en al de Fransche en Engelsche bankiers overeen gekomen waren het te weigeren tot dat die zaak naar behooren geregeld zou zijn, Doch een bankiershuis de Portugesche regering eene belangrijke som voorgeschoten hebbende, zoo zijn die onderhandelingen afgesprongen en de heer *Sala* is onverrigter zake te Parijs teruggekomen.

DUITSCHLAND.

Berlijn, 21 October. Prins *Adalbert* van Pruissen zal zich naar St. Petersburg begeven. De kroonprins, mede door den keizer der Russen uitgenoodigd, heeft zich wegens ziekte verschoond en zal Berlijn niet verlaten.

Munnich, 23 October. De directie van de Egyptische school heeft van den pacha van Egypte den last ontvangen om de jonge leerlingen in de genees- en heelkunde en in de militaire wetenschappen terug te zenden, ten einde in het Turksche leger dienstbaar te worden gesteld. In dien last zegt de pacha dat hij alle in zijne magt zijnde middelen wil te baat nemen om het Ottomanische rijk te helpen verdedigen.

— Volgens de *Bœrsenhalle* zal de *Weener Courant* in het begin van November eene officiele verklaring kenbaar maken, inhoudende dat de Oostenrijksche onzijdigheid in den Russisch — Turkschen oorlog geene volstrekte, maar eene voorwaardelijke zal zijn. Naar men verneemt heeft Oostenrijk verklaard, dat het, wat er ook gebeurt, nimmer dulden zal dat de grenzen van Europeesch Rusland geweldddadig worden overschreden.

— Te Weenen worden schikkingen gemaakt om de oorlogstijdingen uit Wallachije en van Bucharest binnen veertien uren te vernemen. Tot dat einde zullen op korte afstanden paarden geplaatst worden tusschen Bucharest en Hermanstadt, van waar de telegraaf die tijdingen verder zal overbrengen.

— De *Keulsche Courant* spreekt van de oprigting van twee kampen in Frankrijk, ieder van 50.000 man als een te Lyon en een te Toulon. Geen der Fransche nieuwspapieren bevestigt echter dit berigt.

RUSLAND.

St. Petersburg, 17 October. Ten gevolge der Turksche oorlogsverklaring zijn in alle Grieksche kerken van het keizerrijk gebeden bevolen, om de Goddelijke bescherming over de wapenen van den Czaar af te smeeken. Bekend is het dat sedert het begin der kwestie, het Russische gouvernement steeds tracht haar als eene Godsdienstige zaak te doen voorkomen, en keizer *Nikolaas* gaat steeds voort, ten einde op den geest der Grieksche bevolking te werken, dat stelsel te volgen.

— Men verzekert dat de in de havens der Oostzee gevestigde Engelsche consuls, aan hunne landgenooten hebben bekend gemaakt, dat zij eene van de Russische kanselarij uitgegane circulaire hebben ontvangen, de strekking hebbende om de Engelsche reeders gerust te stellen. Daarin wordt gezegd dat de keizer de mogelijkheid eener vredeverbreking tusschen Engeland en Rusland niet inziet.

— Men verzekert dat de Russen op dit oogenblik eene nieuwe expeditie tegen de stad Khiva ondernemen en zulks onder het bevel van denzelfden generaal *Perowski*, die in 1839—1840 bij de mislukking eener dergelijke aan haar hoofd stond. Khiva is de hoofdstad van het Khanat van dien naam in Turkestan, ten N.O. van de Kaspische zee tusschen de steppen van de Aralsche zee en der Kirghalsche Tartaren. Deze maal moeten de Russen van den weg over land afgezien en reeds sedert jaren met groote kosten eene flotille op de Aralsche zee zamengesteld hebben, met welke zij thans de Oxus opvaren. Indien die tijding zich bevestigt, zal zij voorzeker in Engeland een grooten indruk te weeg brengen.

St. Petersburg, 22 October. De vorst *Paskewisch* is gisteren bij den keizer ten afscheidsgehoor toegelaten, en daarna vertrokken om het bevel der legers in de Donausche vorstendommen op zich te nemen.

De keizer heeft de zamenstelling van een reserveleger bevolen, waarvan het hoofdkwartier in Volhynie gevestigd zal worden.

— Van Warschau wordt, dd. 22 Oct. gemeld, dat nieuwe versterkingen naar de Krim zijn afgezonden.

De Circassiërs hebben, gedurende de laatste tijden, wonderen van vlugheid verrigt en zijn tot de kusten der Zwarte zee afgedaald. De forten Gortogojewsk en Tenginsk zijn geheel vernield, en de Russen werden zoodanig gedrongen, dat eene menigte hunner priesters, die de soldaten met het kruis in de hand aanvoerden, dood op het slagveld zijn blijven liggen. Drie Russische brigades zijn van Tortum naar de Turksche grenzen gezonden. Het legercrops van Osten Sacken houdt zich in Walhynia op. Een gedeelte van het leger van generaal *Ludens* bevindt zich aan de Russische zijde van de Pruth.

ZWITSERLAND.

Onder het voorwendsel dat Mazzinistische zendelingen in het kanton Tessin nieuwe vereenigingen hebben t[illegible] weeg gebragt, heeft het Oostenrijksche gouvernement het kordon troepen op de zuidelijke grens sterk vermeerderd en wordt daar met eene strengheid te werk gegaan die in de laatste drie maanden niet zoo was aan den dag gelegd.

SPANJE.

De onbemindheid van het Madridsche hof bij het volk openbaart zich luide.

Toen H. M. den 18 Oct. in de opéra verscheen, was de voorstelling reeds lang begonnen, doch werd gestaakt, om, toen H. M. hare loge binnentrad, de *Marcha Reel* te spelen.

Eenige toeschouwers stonden, zoo als het gebruik medebrengt, op, maar de algemeene kreet van basta! basta! (genoeg! genoeg!) werd door het grootste gedeelte der verzamelde menigte aangeheven. Het hof voelde zich hierover zeer geraakt en groote vrees beving de »leidende partij,« welke zich met een door haar begunstigd minister in eene loge daar[illegible] vond. Men gaf echter aan het algemeen ver[illegible] en de opera werd voortgezet.

PORTUGAL.

Een aardig voorval vond een paar dagen hier plaats, bij gelegenheid van het van sta[illegible] van een kleinen koopvaardijschoener. De [illegible] om dit voorval te vieren, liet drie raderen met [illegible] pijlen afsteken. Dit is het gewone teeken voor de bevalling der koningin, welke juist ophanden was. Het geheele corps diplomatique, de ministers, enz., begaven zich naar het paleis, om hunne gelukwenschen aan te bieden — edoch bij aankomst vonden zij zich ten eenenmale teleurgesteld, en werden met hunne fraai bedachte aanspraken, onverrigter zake huiswaarts gezonden.

ITALIE.

In den toestand van Italie ontdekken wij vele schrikbarende voorteekenen. De met verlof zijnde Oostenrijksche officieren hebben last gekregen, zich onmiddelijk bij hunne regimenten te vervoegen. De koning van Sardinië heeft veel opspraak verwekt, door het benoemen van zestien senatoren, waaronder drie Lombardysche uitgewekenen van naam. De kleine dwi[illegible] van Toscane heeft, vergezeld van zijn erfgenaam [illegible] staten verlaten en is op reis gegaan, om met [illegible] ning van Napels te raadplegen; er loopen geruchten [illegible] de paus voornemens is dit voorbeeld te volgen [illegible] dat de Fransche militaire autoriteiten dien togt af[illegible]

Te Napels heerscht eene groote gisting, en d[illegible] maakt, op eene uitgebreide schaal, toebereid[illegible] dediging, daar hem de vrees bezielt dat Frankr[illegible] staat der zaken in het Oosten benuttigende, e[illegible] sterking van troepen in Italie zal zenden, met [illegible] dat schiereiland in vuur en vlam te zetten. [illegible] ciliaansche Majesteit bezit wel is waar een gr[illegible] maar hij kan in geenen deele rekenen op z[illegible] dat zeer begeerig is, het op hen drukkend [illegible] af te schudden, en eenige weinige Fransche[illegible] zouden wel eens kunnen uitwerken om het ko[illegible] in oproer te brengen. Over het geheel is het z[illegible] dat in de aanstaande lente, zoo niet vroeger, gewi[illegible] gebeurtenissen voor de toekomst van Italie op til [illegible]

Een brief uit Turyn verzekert, dat de geweten[illegible] strengheid van het Oostenrijksche bestuur in Lomb[illegible] zoodanig is, dat alle politieke begrippen zich ver[illegible] gen in het plan, om zich aan den Germaanschen d[illegible] te onttrekken; — konden zij slechts een bevrijder [illegible] den, alsdan zouden zij gaarne hunne nationaliteit [illegible] feren.

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Woensdag 4 Januarij 1854, No. 1.

MONTENEGRO.

De schermutselingen tusschen de Montenegrijnen en de Turken, duren, in weerwil der zware straffen, waarmede men hen bedreigt, die den vrede storen, onophoudelijk voort. Op de grenzen van Moraca houden zich 200 Ascoguen, vlugtelingen uit Herzegovine, verborgen in de bosschen op en overvallen, plunderen en vermoorden de Turken bijna dagelijks.

Kunsten, Wetenschappen, Landbouw, Nijverheid, Land- en Volkenkunde.

Overzigt der Geschiedenis van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen van 1778 tot 1853.

Nadat de Hindoesche en Arabische beschaving en wetenschap in Azie als waren ten ondergegaan en het jeugdige Europa die in zich alleen had zamengedrongen, kwam er een tijd, waarin Europa die beschaving en wetenschap weder in het verre Oosten heeft overgeplant en eene nieuwe kiem gelegd ter verheffing der Aziatische volken uit hunnen diep gezonken toestand.

Gelijk het Nederland was beschoren, de lichtende ster te zijn der Europesche beschaving en wetenschap, door zijne gewigtigste aller uitvindingen, de boekdrukkunst, zoo, en wij mogen er trotsch op zijn, was het ook Nederland, hetwelk in buiten Europesche werelddeelen het eerst de Europesche wetenschap overbragt.

Thans 75 jaren geleden werden de grondslagen gelegd van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen en daarmede de grondslag van die wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkeling van Nederlandsch Indië, over welke het tegenwoordige geslacht zoo zeer reden heeft zich te verheugen.

Het was voornamelijk Mr. *Jacob Cornelis Mattheus Radermacher*, raad extraordinair van Nederlandsch Indië, aan wien het Genootschap zijn ontstaan te danken heeft. Reeds lang te voren had *Radermacher* met eenige andere wetenschappelijke mannen het plan gevormd om, zooals men zich toen uitdrukte, »een aanzienlijk gezelschap bij een te krijgen, 't geen, met saamgevoegde krachten alle zijne pogingen mogte inspannen, om de fraije letteren en kundigheden, te Batavia en in de overige Oostersche volkplantingen, op den troon te vestigen. Men begreep dat, indien er, in deze Oostersche gewesten, immer eenige voortplantinge van het Evangelium plaats kan hebben, de smaak voor Kunsten en Wetenschappen daartoe aanleidinge moet geeven; gelijk, over twee eeuwen, de hervorminge der Letteren die van den Godsdienst voorafging."

Het plan dier mannen vond echter tegenstand; men hield die nieuwigheid, dat ongehoord ontwerp, voor onuitvoerlijk, en indien geene nadere impulsie van buiten ware gekomen, zou het welligt niet tot verwezenlijking zijn gebragt.

De Hollandsche maatschappij der Wetenschappen te Haarlem, toen reeds sedert een vierde van eene eeuw met roem gevestigd, gaf haren wensch te kennen, dat te Batavia een tak der Maatschappij werd opgerigt. Een zamenloop van omstandigheden verhinderde de vervulling van dien wensch, doch van toen af werd het plan van *Radermacher* met meer geestdrift opgevat en men oordeelde het beter een zelfstandig wetenschappelijk ligchaam op te rigten dan een' afhankelijken tak van eene andere Maatschappij. Den 24 April 1778 was dit plan tot rijpheid gebragt en werd het Genootschap als gevestigd beschouwd.

De eerste regeling des Genootschaps had noodwendig plaats onder den invloed van de Oost-Indische Compagnie. § 1 der oudste wetten, opgenomen in het eerste deel der Verhandelingen, bepaalt, dat het Genootschap zal bestaan uit den regerenden Gouverneur-generaal als *Opper-Directeur*, uit *Directeuren*, waartoe slechts benoemd mogten worden leden der hooge regering, en uit *Leden*, gekozen uit de aanzienlijkste, kundigste en welgezindste Ingezetenen. Volgens § 3 dier wetten kon slechts een raad van Indië *Voorzitter* zijn, doch er waren 8 *dirigerende Leden*, te kiezen uit de *Leden*, ter behandeling der dagelijksche zaken, geen van welke dirigerende Leden evenwel tot *Voorzitter* kon worden benoemd. Voorts bepaalt § 5, dat het Genootschap geheel en al buiten den kring zijner onderzoekingen sluit alle berigten, die de Oost-Indische Compagnie eenigzins zouden mogen aangaan en § 10, dat het altoos den voorrang zal geven aan zoodanige vragen, die door de Hooge regering of de heeren Zeventienen bijzonder worden aangeprezen.

De afhankelijkheid, waarin het Genootschap van de Compagnie gebragt werd, kan niet bevreemden, wanneer wij ons den aard der Compagnie en der toenmalige tijden voor den geest brengen. Evenwel bleef eene ruime werkkring voor het Genootschap over en deze werd omschreven met de volgende woorden: »Het Genootschap zal alle kunsten en wetenschappen pogen te bevorderen; en al wat de natuurlijke historie, oudheden, zeden en gewoonten der volken aangaat, zal hetzelve gretig ontvangen. Echter is zijn voornaam doelwit, tot voorwerpen van zijn onderzoek te laaten dienen, zulke zaken die, ten nutte van landbouw, koophandel en bijzondere welvaart dezer volkplantingen kunnen strekken."

Deze aanvankelijke bepalingen zijn in haar wezen in de grondwetten des Genootschaps van het jaar 1791 overgegaan en tot in het begin dezer eeuw van kracht gebleven; en mogen zij in den beginne het Genootschap hebben geschraagd, omdat de hoogstgeplaatste en meest invloedrijke mannen er door als met onze instelling werden vereenzelvigd en alle tegenkanting krachteloos gemaakt, zij lieten door haar officieel en belemmerend karakter te veel te wenschen over, dan dat op den duur en bij verandering van tijden, hare nadeelige werking zich niet zou doen gevoelen.

Op alle wetenschappelijke instellingen heeft de kracht van personen en de magt der tijden steeds grooten invloed gehad.

Toen het Genootschap verrees, leefden te Batavia enkele mannen van kennis en veerkracht, die zijnen aanvankelijken bloei krachtig hielpen verzekeren en door hun werken eene geestdrift opwekken, welke nog blijken kan uit de eerste deelen van 's Genootschaps verhandelingen, waarin talrijk zijn de vermeldingen van geschenken door bijzondere personen van aanzienlijke sommen gelds, van vaste eigendommen, boeken, instrumenten en van prijsvragen, welke insgelijks ten koste en op verzoek van bijzondere personen werden uitgeloofd. En beschouwen wij de rigting, waarin het Genootschap toen werkte, dan ontwaren wij, dat onze vaderen niet bij ons ten achteren waren in de pogingen tot oplossing van die groote maatschappelijke indische vraagstukken, welke thans aan de orde van den dag zijn en eene krachtige herleving van het zedelijke, maatschappelijke en wetenschappelijke leven dezer gewesten hebben ten gevolge gehad en in nog hoogere mate zullen hebben.

Het zal niet ongepast zijn, eenige weinige der talrijke punten hier aan te stippen, welke toen reeds, in de drie eerste jaren van 's Genootschaps bestaan, ter beantwoording werden voorgesteld, ten einde den geest van zijn werken in de vorige eeuw naar waarde kunne worden beoordeeld.

Zoo stelde het als vragen ter beantwoording:

1. Welke zijn de beste en spoedigst voortkomende wortelen, om het behoeftig gemeen bij misgewas van graan te spijzigen.
2. Welke zijn de spijswortelen, die de inlanders onzer oostersche kolonien, inzonderheid de Javanen, tot hun gewoon voedsel gebruiken, en welke is de beste wijze om die voort te teelen en tot spijzen te bereiden.
3. Op welke wijze kunnen de kinderen der gemeene lieden, thans nutteloos langs de straten zwervende, ten meesten dienste van het algemeen worden aangekweekt.
4. Welke redenen zijn er, om te mogen vaststellen, dat de inenting der kinderziekte in de Oostersche volkplantingen van onzen staat met even zoo goeden uitslag zoude kunnen worden aangewend als in de Noordelijke gewesten van Europa? (*W. van Hogendorp* stelde op de goede beantwoording hiervan eene belooning van 100 gouden ducaten).
5. Welke middelen van vernuft hebben Mohammed, de Imans en verdere leeraars en zendelingen der Musulmannen, ook bij lateren tijd, met voordeel gebruikt om de Heidenen, alomme, vooral in de verschillende gewesten en eilanden van Oost-Indie, bij wijze van eene zedelijke overtuiging, tot het geloof van den koran te bekeeren en in dat geloof te bevestigen. (De stichter des genootschaps stelde hierop uit eigene middelen eene belooning van 100 gouden ducaten, terwijl het Genootschap te kennen gaf, dat het hierover ook gaarne antwoorden zou ontvangen van Mooren en Musulmannen).
6. Welke zijn de beste middelen om gedurende de tegenwoordige ontvolking van Europa, de Europeezen in onze Oostersche Coloniën te vermenigvuldigen?
7. Hoedanig kan men met vrucht ondernemen, het zedelijke karakter der Javanen te verbeteren, zoodat zij voor hun zelven gelukkiger en voor de algemeene 't zamenleeving nuttiger worden?
8. Welke middelen zijn het meest geschikt ter verbetering zoo van de natuurlijke als zedelijke opvoeding der kinderen in deze Colonie en welke is het beste middel om onder alle beletselen, de kinderen hier te lande de Nederduitsche taal van hunne eerste jaren af als hunne moedertaal eigen te maken.
9. Welke zijn de beste middelen om de huisdiensten te Batavia ten heele of gedeeltelijk instede van door slaaven door vrije christen-inlanderen te doen verrichten.

Wij zien het, de eerste arbeiders aan onze instelling bepaalden zich niet alleen tot afgetrokkene wetenschap maar waren ook bezield met die bezorgdheid voor de stoffelijke, maatschappelijke en zedelijke belangen van de in deze gewesten geborene kinderen van Europeanen en van de Inlandsche bevolkingen, welke de verlichte philanthropie van den tegenwoordigen tijd zoo gunstig kenmerkt.

Met zulke mannen moest het Genootschap spoedig in bloei toenemen, en inderdaad zien wij ook in de eerste vier jaren van zijn bestaan 3 deelen van zijne werken in het licht verschijnen, welker inhoud, met het oog op den tijd en de middelen, belangrijk mag genoemd worden en handelt over onderwerpen, de natuurlijke geschiedenis, land- en volkenkunde, geschiedenis, letterkunde, geneeskunde en landbouwkunde dezer gewesten betreffende. *Jacob Cornelis Mattheus Radermacher, Willem van Hogendorp, Jacobus van der Steege, Frederik Baron van Wurmb, Johannes Hooyman* en *Josua van Iperen* hebben zich daardoor jegens het Genootschap verdienstelijk gemaakt.

Maar slechts een viertal jaren mogt het zich over eene voorspoedige ontwikkeling verheugen. De druk der tijden bragt er zeker veel toe bij, om de beoefening der wetenschap te benadeelen en de gemeenschap met de Europesche wetenschap af te breken, maar ook, de mannen waren weldra niet meer, aan wie het Genootschap zijne opkomst verschuldigd was. *Radermacher, van Wurmb, Hooyman, van Iperen*, ontvielen het reeds in de eerste jaren door den dood en in geen der ledenregisters van de op het 3 volgende deelen der verhandelingen van het Genootschap zien wij ook de namen der overige hierboven genoemde mannen meer vermeld.

Meer welligt dan de tijden van beroering en oorlog sedert 1780, heeft het spoedig verlies dier verdienstelijke mannen het Genootschap spoedig achterwaarts doen gaan. Eerst in 1786 verscheen het vierde deel der verhandelingen, hetwelk uit gebrek aan geschikte drukletters en papier in Nederlandsch Indië, in Nederland is gepubliceerd. Van 1790 tot 1792 scheen het Genootschap weder te herleven door de uitgave van het 5 en 6 deel zijner werken, waartoe voornamelijk *G. P. le Dulx, F. Noronha, Andries Teisseire* en *J. F. Gratiaen* de bouwstoffen leverden, maar na 1792 was het alsof het opgehouden had te bestaan. Geheel het tijdvak van 1792 tot 1814, en dus gedurende 22 achtereenvolgende jaren, werkte het niet blijkbaar naar buiten.

In 1800 werd nog eene poging gedaan om door eene andere organisatie het Genootschap een nieuw leven te schenken. Bij de wetten van dat jaar werd bepaald, dat het als een genootschap van wetenschappen steeds zou bestaan uit de kundigste en geschikste leden ter dezer hoofdplaatse; dat het zou bestuurd worden door 9 dirigerende leden, die zich door vrije verkiezing steeds zouden voltallig houden en elkander maandelijks in het presidium vervangen. Maar deze vergadering welke de bemoeijingen van den gouverneur generaal en der raden van Indië, als zoodanig, uitsloot en het Genootschap op een onafhankelijk standpunt plaatste, had geen' invloed op de wetenschappelijke werkzaamheden, want de personen ontbraken of aan personen ontbraken tijd of lust of kennis, om bouwstoffen voor de verhandelingen te leveren. En toen in 1802 de komst van *Thomas Horsfield* in deze gewesten de vooruitzigten opende op rijke resultaten van zijne onvermoeide mineralogische, botanische en zoölogische nasporingen, vooruitzigten, welke ook weldra door de aanbieding van meerdere schriftelijke bijdragen van dien natuuronderzoeker werden verwezenlijkt, maakte gebrek aan de noodige drukletters en de onmogelijkheid om die uit Europa te bekomen, wegens de door den oorlog afgesnedene gemeenschap der colonie met het moederland, de uitgave er van niet doenlijk.

Die schijndood stond eerst opgeheven te worden, toen, deze bezittingen onder het beheer kwamen van een' man, die, uitstekende in staatkundige bekwaamheden en evenzoo in de wetenschap, het Genootschap een vernieuwd en krachtvol bestaan wist te schenken.

Met de komst van *Thomas Stamford Raffles* in deze gewesten brak voor het Genootschap een nieuw tijdperk aan van bloei. Beschermheer en later voorzitter, gingen hem de belangen onzer instelling zeer ter harte. Aan hem had zij te danken het vrij en kosteloos gebruik van 's gouvernements drukpers, eene verzameling van belangrijke boekwerken uit de bibliotheek van het gouvernement en een geschikt lokaal voor hare vergaderingen, boekerij en verzamelingen. De wetten van 1800 werden onder zijn presidium herzien, en hoezeer die in het algemeen behouden werden, onderging het bestuur eene wijziging en werd bepaald te zullen bestaan uit een president, een vice-president, twee secretarissen, een committe van examinatie en beoordeeling der inkomende stukken, hetwelk zou bestaan uit den president, vice-president, de beide secretarissen en vijf leden, en een committe van vier leden, belast met de boekerij en verzamelingen. Dit geheele bestuur trad jaarlijks af en was dan weder verkiesbaar.

De werkzaamheden des Genootschaps werden weder luisterrijk geopend op zijnen 35sten verjaardag, den 24sten April 1813, met eene redevoering van *Raffles*, over de lotgevallen en vooruitzigten onzer instelling en met heenwijzing op talrijke onderwerpen betrekkelijk natuurlijke geschiedenis, land- en volkenkunde, taal- en oudheidkunde, welke bij ter nasporing den leden aanbeval. In 1814 verscheen eindelijk het 7de deel der verhandelingen.

Het Engelsche tusschenbestuur bragt meerdere mannen van talent en wetenschap op Java, en zoo zag zich het Genootschap ten dien tijde omringd van vrijzinnige instellingen en gevoed door talentvolle schrijvers, welker namen, zooals die van *Raffles, Horsfield, Mackenzie, Leijden* en *Crawfurd*, thans nog gunstig in de wetenschap zijn bekend.

Het 7de deel der verhandelingen en ook het 8ste, hetwelk in 1816 het licht zag, zijn grootendeels aan deze mannen te danken en het Genootschap erlangde er eene vermaardheid door, welke in sterke tegenstelling stond met den toestand van verval, in welken het ruim twee tientallen jaren had verkeerd.

Maar ook dit tijdperk van bloei was slechts kort van duur. Na 1816 verviel het Genootschap weder in eene werkeloosheid, welke deels werd veroorzaakt door den overgang van het gezag der colonie van Engeland op Nederland en het daardoor te weeg gebragte vertrek van meerdere uitmuntende mannen, deels doordien hier als het ware eene geheel nieuwe vestiging van Nederlanders plaats had, welke in de eerste jaren aan de beoefening van kunsten en wetenschappen weinig deel namen. Toen *Raffles* naar Europa vertrok was nog voldoende stof voorhanden om het 9de deel uit te geven, doch de belofte van *Raffles* om de bouwstoffen voor dit deel in Europa te publiceren bleef onvervuld en het Genootschap ontving de hem toevertrouwde manuscripten zelfs niet eens terug, de verklaring van welk een en ander wel te zoeken zal zijn in de gewigtige staatkundige gebeurtenissen in dezen archipel, welke na de wederovername van Java zijn voorgevallen.

Hoe het zij, eerst in het jaar 1821 ontwaakte bij het Genootschap weder eenig meerder leven. Men wijzigde de wetten, tijdens het Engelsche tusschenbestuur daargesteld en vereenvoudigde de werkzaamheden des bestuurs door de committe's af te schaffen, terwijl men den werkkring des Genootschaps uitbreidde. Men omschreef daarbij dien werkkring als volgt:

»Het groote doeleinde van het Genootschap zal zijn, » de bevordering en verspreiding van kunsten en wetenschappen ten nutte van het algemeen, ter voortplanting en uitbreiding van beschaving en verlichting » in de Nederlandsch-Oostindische bezittingen."

Het geheele bestuur der zaken werd bij deze nieuwe wetten toevertrouwd aan negen aanblijvende besturende leden, terwijl een president en secretaris uit den boezem der directie werden gekozen. Gelukkige omstandigheden bevorderden hoogelijk de nieuwe herleving van het Genootschap. Het latere bestuur van den gouverneur generaal *Van der Capellen* werd gekenmerkt door de aankomst in Nederlandsch Indië van meerdere wetenschappelijke mannen, die zich gedeeltelijk een' grooten naam in de wetenschap hebben verworven. Die mannen of althans hunne namen zijn velen onzer nog levendig in het geheugen en geen wonder, dat het Genootschap zich krachtig weder verhief, toen de heeren *Reinwardt, Blume* en *Von Siebold* zich beijverden, om zijne werkzaamheden met hunne talenten te ondersteunen. Daarbij kwam de hooge belangstelling van den hoog vereerden landvoogd *Van der Capellen*, aan welke te danken was, niet alleen de vernieuwing van 's Genootschaps locaal, waarvoor het gouvernement een aanmerkelijke som toestond, maar ook de voor het Genootschap kostelooze uitgave zijner werken, niet slechts wat betrof het drukken maar ook het graveren der fraaije platen, waarmede de deelen van dien tijd zijn versierd

en welker vervaardiging mogelijk was geworden, doordien toen ter tijde ook uitstekende teekenaars en graveurs, aan de voormalige Natuurkundige commissie verbonden, zich hier te lande ophielden.

Wij zien dan ook, dat in het korte tijdvak van 1823 tot 1826 drie lijvige deelen verhandelingen uitgegeven zijn, boekdeelen welker gehalte allezins geschikt was om den weder opkomenden roem des Genootschaps te vestigen en niet onderdoet voor dat der onder het vreemde tusschenbestuur openbaar gemaakte werken.

Het aftreden van *van der Capellen* als hoofd des bestuurs dezer gewesten, was voor het Genootschap een groot verlies. Het bestuur van den commissaris generaal *du Bus de Gisignies*, een bestuur van bezuiniging bij uitnemendheid, was door dit stelsel van bezuiniging der bevordering der wetenschap niet gunstig. Bovendien waren ook weldra de heeren *Reinwardt*, *Blume* en *von Siebold* naar Nederland vertrokken en meerdere jeugdige talentvolle natuuronderzoekers, zooals *Kuhl*, *van Hasselt* en *Boie*, en later *Macklot* en *Zippelius*, waarvan het genootschap te regt zeer groote verwachtingen koesterde, door een' vroegtijdigen dood der wetenschap ontrukt.

De wetenschap in deze gewesten is, gelijk boven reeds is aangeduid, altijd afhankelijk geweest van de regering en van enkele personen. Dat zal zij altijd zijn in gewesten, waar de Europesche maatschappij bijkans uitsluitend bestaat uit ambtenaren en officieren, en zucht tot terugkeer naar het moederland, groote mortaliteit en gebrek aan wetenschappelijke wrijving en hulpmiddelen, den man van studie naar de haarden der wetenschap als terugdringen.

Deze waarheid bleek ook nu weder, en op nieuw zien wij een' stilstand in de werkzaamheden des Genootschaps van 1826 tot 1830, in welk jaar het 12e deel verscheen.

Van toen af echter namen de verrigtingen des Genootschaps een' meer geregelden gang, en gedurende de drie en twintig jaren, welke het sedert heeft doorleefd, zijn niet minder dan 13 bundels verhandelingen uitgegeven, welke elkander in tijdvakken van een tot drie jaren zijn opgevolgd.

Maar, bij de voortschrijdende ontwikkeling van Nederlandsch Indië, deden zich ook in het wetenschappelijke weldra nieuwe behoeften ontwaren. Het aantal beschaafde en wetenschappelijk gevormde Europeanen nam in deze gewesten van lieverlede toe, en reeds in 1831 openbaarde zich de behoefte aan eene snellere werking der wetenschappelijke pers. Wij vinden daarvan de blijken reeds in dien tijd, in een besluit des Genootschaps, waarbij bepaald werd, dat de Verhandelingen voortaan niet bij deelen maar elke, naarmate zij van de pers kwamen, afzonderlijk of bij kleine bundels zouden worden uitgegeven, om de belangstelling van het wetenschappelijk publiek in die stukken, zoo spoedig zulks doenlijk was, te bevredigen, terwijl eenige van die bundels te zamen een deel zouden uitmaken. Dit besluit kwam eerst tot uitvoering na 1836, zijnde het 17 deel bij losse afleveringen in het licht verschenen.

(*Wordt vervolgd.*)

Scheepsberigten.

Door kapitein *P. L. Zeeman*, voerende het Ned. Brikschip *Elizabeth & Jacoba*, is gepraaid:

29 December. De Brik *Stella Maris*, Kapt. *Hiever* van Schiedam, toonende Rott. Coll. vlag No. 96, op de reis van New-Castle naar Singapore, ten anker liggende op de hoogte van Muntok (Banca), hebbende 140 dagen reis en reeds 3 weken in straat Banca kruisende.
30 » Geseind de *Van der Werf*, Kapt. *Rosier*, Amsterdamsche Coll. vlag No. 881, op de hoogte van Lucipara, eiland voor straat Banca.
31 » Voor Straat Banca eene Schoener, toonende Amsterdamsche Coll. vlag No. 915.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Naar.
Decemb.	28	Amerikaansch	Bay State	Simmons	Shanghae	1 Dec.	New-York
»	—	Engelsch	Vicetby	Alreson	Cardiff	2 Sept.	Singapore
»	—	Nederlandsch	Lucia Maria	Essingh	Batavia	24 Dec.	Amsterdam
»	29	Spaansch	Brana	Curi	Manilla	5 »	Cadex
»	30	Amerikaansch	Competitor	Howes	Canton	14 »	New-York
»	—	»	Ino	Plumer	Manilla	17 »	»
»	—	Nederlandsch	America	Meermans	New-Castle	27 Aug.	Singapore
»	—	Engelsch	Parana	Prinphe	Shanghae	9 Dec.	Sydney
»	31	Hamburgsch	George Henrich	Lutgen	Singapore	22 »	Hamburg
Januarij.	1	Spaansch	Luna	Domenche	Manilla	6 »	Cadix
»	—	»	Serafina	Castro	»	5 »	»
»	—	Amerikaansch	Pasnelia	Curry	Singapore	27 »	Port-Philip
»	2	Engelsch	Alex. John Kerr	Hodgson	Port-Philip.	— Nov.	Peking

Aangekomen Schepen te *Batavia*.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Agenten.
Decemb.	30	Hamburgsch	Hannibal.	Hoump	Sydney		Busing, Schöder en co.
»	—	Nederlandsch	Sirius	Mulder	San Francisco		G. Suermondt en co.
»	—	Deensch	Wodan	Mottheissen	Melbourne.		Metzendorff. Wilmans en co.
Januarij.	1	Nederlandsch	Elisabeth en Jacoba	Zeeman	San Francisco		Haager en Schuurman.
»	—	Zweedsch	Emilie	Wulff	Melbourne		G. Suermondt en co.
»	—	Fransch.	Cecilia	Ferrand	Cordiff.		»
»	—	Amerikaansch	Lowell	Meacon	Samarang.		Maclaine, Watson en co.
»	2	Nederlandsch	California	Jaski	Melbourne		B. Kopersmit en co.
»	—	»	Zwaluw	Luteyn	Singapore.		de Weerdt, Ruyl en co.
»	—	Engelsch	Helen Mary.	R. Legg	»		Maclaine, Watson en co.
[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]	Samarang		B. Kopersmit en co.

Vertrokken Schepen van *Batavia*.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Januarij.	1	Nederl. Indisch	Nagalaut	Winter	Samarang
»	—	» »	Passekan	Tan Pik Giok	Pecalongan
»	—	Zweedsch	Stats Radet Fahraus	Rundberg	Samarang
»	—	Nederlandsch	Prinses Sophia	Pellenwissel.	Indramaijoe
»	3	»	Aldebaran	Meyboom.	Nederland
»	—	»	Julie Claire.	de Wijn	»
»	—	»	Marianne *	Tjebbes	Samarang
»	—	»	Amerika.	Ruiter	Singapore

In lading liggende Schepen te *Batavia*.

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Mary Goddard *	Koens	Rotterdam.	de Weerdt, Ruyl en co.
»	Gelderland *.	van Oosterom.		Haager en Schuurman
»	Hendrika	Admiraal.		Reynst en Vinju
»	Quatre bras	Bendix	Samarang	Kreglinger, Dummler en co.
»	Drie Vrienden	Anderson		Pitcairn, Syme en co.
»	Maria*	van Wyk	Amsterdam via Soerabaya	van Ommeren, Rueb en co.
»	Vertrouwen *.	Pott.		Maclaine. Watson en co.
»	Stad Tiel	Derks		G. Suermondt en co.
»	Koning Willem II *	W. Blankert	Rotterdam via Samarang	Maclaine, Watson en co.
»	Willem I *.	Nietfeldt		G. Suermondt & co.
»	Robertus Hendrikus *	R. H. Mulder		»
»	Sirius *	Mulder		»
»	Elisabeth & Jacoba *	Zeeman		Haager en Schuurman.
»	California *	Jaski	Nederland via Samarang.	B. Kopersmit & co.
»	Zwaluw *	Luteijn		de Weerdt Ruyl en co.
Nederl. Indisch	Ellen	Levert.		John Pryce en co.
» »	Alnoer	Sech Baharmoes.	Samarang	Coulster
» »	Fathoor Rachman	Said Asegaf	Soerabaya.	»
» »	Naim Balheer.	Said Aloewie		»
» »	Cecilia	Hamdja Noordig.	Golf van Persie	»
» »	Almansoor	Said Habassy	Palembang	»
» »	Walvisch	Said Alhadiet		
» »	Almansoor.	Said Habassy	Palembang.	Coulster
» »	Fathool Hair	Said Alkaf		
» »	Generaal Chassé.	Rehling	Australie	Paine, Stricker en co.
» »	Mutsoek	Said Sehak		Coulster
» »	Lachmodie	Sech Sahat	Palembang	»
» »	Tadjiel Moeloek.	Sech Habes	Soerabaya	D. N. Buijs en Co.
» »	Ocy Sinjo	Kwee Samiang.		John Pryce en co.
» »	Foelkoel Hair	Said Aboebakar	Palembang	D. N. Buys en co.
» »	Kasbal Hair.	Sech Bahriso.		
» »	Bientang Timor	Hadjie Ismael		
» »	Alfulk	Sech Baradja		Coulster
Engelsch	Woodland Castle.	Barclay.	Singapore.	Martin. Dyce en co.
»	William Simpson	Skenley.	Londen	»
»	Jane	Henderson.	Londen.	Maclaine, Watson en co.
»	Lowell	Meacon	America	»
»	Helen Mary	R. Legg		Martin, Dyce en co.
Amerikaansch	Cyane	Burmeester.	California.	Maclaine, Watson en co.
Fransch.	Mazagran	Vendojes.	Bordeaux.	G. Suermondt en co.
»	Cecilie	Ferrand		»
Hamburgsch	Maria Christina.	Voss.	Nederland.	E. Moormann en co.
»	Arion	R. Keiser.	Kaap de Goede Hoop	Bahre en Kinder
»	Hannibal	Hoump	China	Busing, Schroder en co.
Zweedsch	Patria	Hermann	Falmouth	»
»	Oscar I.	Mork	Cowes	Metzendorff, Wilmans en co.
»	Sydpool.	Soderberg.	Stockholm.	»
»	Mary.	Asander	Stockholm via Samarang	»
»	Emilie	Wulff		G. Suermondt & co.
Deensch	Valkyrim.	Strandgaard	Kopenhagen.	Paine, Stricker en co.
»	Wodan	Mattheissen		Metzendorf, Wilmans en co.

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een.*

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het Zw. schip *Emilie*: de heer *Forsberg*.

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met het Ned. schip *Aldebaran*: de heeren *H. Tobinga*. — *J. N. Grimmius*. — jonge heeren *C. G.* en *P. H. Lawick van Pabst*. — 3 gepasporteerde militairen.

Met het Ned. schip *Julie Claire*: de heer *W. C. Filet en echtgenoot en 1 kind*. — mevr. de wed. *Gosler met 4 kinderen*. — 5 *kinderen* van den heer *van Hengel*. — 2 *kinderen* van den heer *Pattijn*. — 2 *militairen*.

Handelsberigten.

Aanvoer.

Van China per hamb. schip *Orion* kapt. R. Kaijser agt. Bahre en Kinder.

6 kn. sigaren. 17 kn. zijde. 6189 coll. div. chin. goederen. *Lading voor de Kaap de Goede Hoop.*

Van Cardiff per fr. schip *Cecilie* kapt. Ferrand agt. G. Suermondt en co.

356 ton kolen. *MacLaine Watson en co.*

Van Benkoelen en Lampongs per praauw *Bintang* jur. Nahoedin Maker

$123^{80}/_{100}$ pic. gomlastiek. 8 do. witte dammer. 12 boss. rotting. 30 catj. olijphantstanden. *f* 2000 recepissen. *jur. Lampong.*
$1^{18}/_{20}$ corg. bat. doeken. 1175 sp. matten. 200 guld. zilv. 50 reaal goudwerk. 128 do. zilverwerk. *jur. Benkoelen.*

Van Riouw en Singapore per ned. schip *Alfulk* gez. Sech abdul Kadier Boendja.

5400 ps. planken 18 pott. ghie. 220 do. confituren. 29 zakk. ambals 13 pak was. $17400^{18}/_{100}$ pic, gambier. 68 zakk. divers. *de Gezagv.*
48 vn. rotte kruid. *Sech Hoesin.*
52 coll. divers. 56 pakk. papier. *Order.*

Van Amsterdam via San Francisco per ned. schip *Elisabeth en Jacoba* kapt. Zeeman agt Haager en Schuurman.

200/m. holl. sigaren. *Agenten.*

Van Nederland per ned. schip *Robertus Hendrikus* kapt. Mulder agt. G. Suermondt en co.

1 partij steenkolen. 38 st. hammen. *Order.*

Van Padang per praauw *Djoeloeng Djoeloeng* gez. Made.

f 9900 aan recepiss, 63 tail. stofgoud. 3 pic. benzoin. *de Gezagv.*

Van Lampongs per praauw *Djoeloeng Djoeloeng* gez. Achmat.

90 pic. gomelastiek. 50 do. dammar. *f* 2000 recepissen. *Order.*
109 st. witte katoen. 30 do. ong. do. 90 do. zwt. do. 24 do. gev. do. 4 do. rood. do. 48 do. ginghams. 10 corg. doeken. 20 st. eur. chitsen. 16 doz. do. doeken. 40 pak naai garen. 60 do. eur. chits 4 corg. kat. tjindees. 198 ps. sp. matten. *Oude lad. v. Batavia.*

Uitvoer.

Naar Bordeaux per fr. schip *Mazagran* kapt. Vendojes.

2953 pic. rijst. 1600 st. koehuiden. 679 do. buffelhoorns. 894 pic. koffij. 287 do. rotting. 13 kn. jap. voorwerpen. 1 pak matten. 1 kt. jap. goederen. *G. Suermondt en co.*
1990 ℔. indigo. *Haager en Schuurman.*
1 kt. kramerijen. *Busing Schroder en co.*
4 blik reuzel. 2 vn. spek. 1 do. vleesch. *Radijs.*

Naar Nederland over Samar. per zwd. schip *Stats Radet Tahraus* kapt. Rundberg.

41 leggers arak. 450 pic. suiker. 69 do. rotting. 1000 do. rijst. 477 do. zwt. peper. 1066 st. buff. huiden. 100 pic. gomelastiek. 100 do. cassia vera. 34 do. jav. kaneel. 4049 ℔ cochenille. 15 pic. gomelastiek. *Bahre en Kinder.*

Naar Amsterdam per ned. schip *Aldebaran* kapt. Meijboom,

550 pic. tin. 6971 do. koffij. 70 do. rotting. 106[illegible]/100 do. suiker. 1319[illegible]/1000 do. thee. *N. H. M.*
400 ℔ volks brood. 100 do. pekel spek. *Radijs.*

Naar Makass. en Molukk. via Samar. en Soerab. per ned. ind. stooms. *Makasser* kapt. Chevallier.

1 kt. billard. 1 do. porcelein. 1 do. provis. 1 cotonetten. 2 do. gelijen. 2 zuren. 1 do. spiegels. 1 do. olijven. 7 pott. rolpens. 1 kt. chitsen. 1 do. ginghams. 1 do. sarongs. 1 do. lampen. 1 kinder wagentje. 1 vt. haring. 10 vs. rolpens. 1 kt. cognac. *A. Harmsen.*
20 vs. boter. 3 kn. gedr. sarongs. 2 do. kralen. 1 do. ijzerwerk. *E. M. Gumprich.*
2 kn. manufact. 2 hand molens. 50 vs. boter. 2 do. ijzerwerk. 1 kt. zilv. en glaswerk. 210 keld. genever, 65 kn. wijn. 12 do. bier. 13 vn. do. 14 ks. provis. 12 vs. meel. 1 kt. monsters. 2 do. boekwerk. 4 coll. verfwaren. 1 kt, vensterglas. 4 landkaarten. 1 kt. ijzerwerk. 1 piano. 1 kt. boekwerken. *f* 5000 zilv. specie. 10/2 pijp. bier. 1 kt. boeken. *de Weerdt Ruyl en co.*
2 kn. glaswerk. *Pitcairn Syme en co.*
5 vn. gez. vleesch. *E. Moormann en co.*
50 keld. genever. *Reijnst en Vinju.*
4 vn. ijzerwerk. 2 kn. 16 bn. kat. goederen. 1 kt. linnen do. 1 do. muziek doos. 1 pak wandel stokk. 1 kt. glaswerk. 2 ks. Provis., *Bahre en Kinder.*
1 kt. schrijfbehoeften. 1 rol kaarten. 1 kt. 1 tafeltje. 1 kt. papier. 1 do. do. 2 do. schrijfbehoeften. 1 pakje boeken. *v. Haren Noman en Kolff.*
1 kt. schilderij lijsten. 16 kn. bat. sarongs. 4 do. gedr. katoen. 1 pak zeilgaren. 100 keld. arak. 50 ks. zeep. *MacLaine Watson en co.*
1 vt. krijt 25 ℔ spaansch groen. *Jacomettie en Landberg.*
6 ks. manufact. 15 bn. rood garen. 2 kn. spiegels. 2 ks. jaconets, 1 do. zwt. lasting. 5 do. geweren. 3 kn. manufact. 1 kt. dames kleederen. *Pandel en Stiehaus.*
2 kn. 1 vt. medicijn. *Lange en co.*
25 kn. wijn. 21 kn. 3 bn. rood garen. *Busing Schroder en co.*
14 oxh. wijn. *Vaupel en co.*
4 kn. man. sigaren. 1 jap. tafel. 1 kt. borduur wol. 3 oxh. wijn. 1 md. aardewerk. 1 vt. staalwerk. 1 kt. compositie. 1 kistje. 12 kn. wijn. 4 ks. rhijn wijn, 2 do. gember. 25 kn. bier. 2 do. bloemen en vruchten. 2 mn. gondaria. 80 roll. touwwerk. 1 kt. div. kleinigheden. *B. Kopersmit en co.*
4 kn. kantoor behoeften- 2 bn. ruwe garen. 14 do. rood do. 8 kn. zijde goederen. *N. H. M.*
20/2 pijp. 50 kn. bier. 1 anker azijn. 1/2 pijp. do. *Jeannette Walen.*
1 kt. hoeden. 10 doz. petten. 1 kt. glazen dakpannen. 1 do. saucijs 12 kn. bess. genever. 20 do. cognac. *van Riet.*
2 ks. sigaren. 1 wagen. *John Pryce en co.*
2 ks. medicijn. *F. Gering.*
1 kt. kleedjes. 4 corg. doeken. 14 st. gordijn goed. 1 kt. poppen. 60 pakj. zeep. 6 do. percusions. 1 kt. ijzerwerk 1 vt. spijkers. *Muller.*
3 bn. led. geld zakjes. 1 zak kurken. 1 pak benzoin. 17 pr. gebord. muilen. 5 catj. chin. medicijn. *Han Tjengsan.*
16 corg. tanab. bat. doeken. *Sech jen bin Bakir.*
1 kt. tanab. bat. doeken. 11 ps. blikke tromm. 2 corg. led. muilen. *Said Hoesin Alkaf.*

Naar Amsterdam per ned. schip *Julie Claire* kapt. de Wijn.

5290 pic. koffij. 250 do. tin. 70 do. rotting. 3721[illegible]/100 do. suiker. *N. H. M.*
3 kn. provis. *Haager en Schuurman.*
2 vn. witt. hoorn. *Radijs.*

CORRESPONDENTIE.

De ons toe[illegible]den missive, dd. Januarij 1854, onderteekend: [illegible] bono publico kan niet in ons blad worden opgenomen.

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.